

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) NUOMONĖ NR. 1/08

2009 m. lapkričio 30 d.

Turinys

Prašymo pateikti nuomonę kontekstas	I - 11139
GATS	I - 11139
Numatomų sudaryti susitarimų objektas ir genezė	I - 11147
Nagrinėjamų susitarimų forma ir turinys	I - 11150
Prašymas pateikti nuomonę	I - 11153
Valstybių narių ir institucijų raštu pateiktos pastabos	I - 11154
Dėl prašyme pateikti nuomonę pateiktų dviejų klausimų formuluotės ir jų nagrinėjimo tvarkos	I - 11154
Dėl pirmojo klausimo	I - 11154
Dėl antrojo klausimo	I - 11161
Dėl EB 133 straipsnio 6 dalies antrosios pastraipos	I - 11161
Dėl EB 71 straipsnio ir 80 straipsnio 2 dalies	I - 11165
Teisingumo Teismo vertinimas	I - 11168
Dėl nagrinėjamų susitarimų objekto	I - 11168
Dėl Teisingumo Teismui pateiktų klausimų objekto ir jų nagrinėjimo tvarkos	I - 11170
Dėl Bendrijos kompetencijos sudaryti nagrinėjamus susitarimus ir su šiuo sudarymu susijusių teisinių pagrindų	I - 11172
Dėl rėmimosi su bendra prekybos politika susijusiomis EB 133 straipsnio 1 ir 5 dalimis	I - 11173
I - 11134	

NUOMONĖ PAGAL EB 300 STRAIPSNIO 6 DALĮ

Dėl rėmimosi EB 133 straipsnio 6 dalies antrąja pastraipa ir valstybių narių dalyvavimo sudarant nagrinėjamus susitarimus I - 11175

Dėl rėmimosi su bendra transporto politika susijusiu EB 71 straipsniu ir EB 80 straipsnio 2 dalimi I - 11181

Nuomonės pateikimo procedūroje 1/08,

dėl prašymo pateikti nuomonę pagal EB 300 straipsnio 6 dalį, kuri Europos Bendrijų Komisija pateikė 2008 m. vasario 18 d.,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kuri sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijų pirmininkai J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, R. Silva de Lapuerta ir C. Toader, teisėjai C. W. A. Timmermans, K. Schiemann (pranešėjas), J. Malenovský, T. von Danwitz ir A. Arabadjiev,

posėdžio sekretorius M.-A. Gaudissart, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2009 m. vasario 10 d. posėdžiui,

I - 11135

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos E. White, M. Huttunen ir L. Prete,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek,
- Danijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pilgaard Zinglersen,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos M. Lumma ir N. Graf Vitzthum,
- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos A. Samoni-Rantou, S. Chala ir G. Karipsiadis,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos N. Díaz Abad,
- Airijos, atstovaujamos D. J. O'Hagan, padedamo SC A. Collins ir M. Collins,

- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* P. Gentili,
- Lietuvos vyriausybės, atstovaujamos D. Kriauciūno ir E. Matulionytės,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos C. Wissels ir M. de Grave,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos M. Dowgielewicz, C. Herma ir M. Kamejsza,
- Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes ir M. João Palma,
- Rumunijos vyriausybės, atstovaujamos A. Ciobanu-Dordea, N. Mitu, E. Gane ir C. Osman,
- Suomijos vyriausybės, atstovaujamos J. Heliskoski,
- Švedijos vyriausybės, atstovaujamos A. Falk,

- Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos I. Rao, padedamos baristerio A. Dashwood,
- Europos Parlamento, atstovaujamo R. Passos ir D. Gauci,
- Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos J.-P. Hix ir R. Liudvinavičiūtės-Cordeiro,

2009 m. birželio 3 d. uždarame posėdyje susipažinęs su pirmosios generalinės advokatės E. Sharpston bei generalinių advokatų D. Ruiz-Jarabo Colomer, J. Kokott, M. Poiares Maduro, P. Mengozzi, Y. Bot, J. Mazák ir V. Trstenjak nuomonėmis,

priima šią

Nuomonę

- ¹ Prašymas susijęs su Europos Bendrijų pasidalijamąja arba išimtinę kompetencija ir su tinkamu teisiniu pagrindu, kuriuo reikia vadovautis sudarant su tam tikromis Pasaulinės Prekybos Organizacijos (toliau – PPO) narėmis susitarimus dėl Bendrijos ir jos valstybių narių konkrečių įsipareigojimų pagal Bendrąjį susitarimą dėl prekybos paslaugomis (toliau – GATS) sąrašų pakeitimų.

- 2 Pagal EB 300 straipsnio 6 dalį „Europos Parlamentas, Taryba, Komisija arba valstybė narė gali gauti Teisingumo Teismo nuomonę dėl to, ar numatytas sudaryti susitarimas yra suderinamas su šios Sutarties nuostatomis. Jei Teisingumo Teismo nuomonė yra neigiama, susitarimas gali įsigalioti tik pagal Europos Sąjungos sutarties 48 straipsnį“.

Prašymo pateikti nuomonę kontekstas

GATS

- 3 1994 m. gruodžio 22 d. Sprendimu 94/800/EB dėl daugiašalių derybų Urugvajaus raunde (1986–1994) priimtų susitarimų patvirtinimo Europos bendrijos vardu jos kompetencijai priklausančių klausimų atžvilgiu (OL L 336, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 21 t., p. 80) Taryba patvirtino PPO steigimo sutartį bei šios sutarties 1–3 prieduose esančias sutartis, įskaitant GATS.
- 4 Pagal GATS I straipsnio 2 dalį:

„Šiame susitarime prekyba paslaugomis yra paslaugų teikimas:

- a) iš vienos šalies narės teritorijos į kitos šalies narės teritoriją [toliau – 1 būdas];

- b) vienos šalies narės teritorijoje bet kokios kitos šalies narės paslaugos vartotojui [toliau – 2 būdas];
- c) kuri atlieka vienos šalies narės paslaugos teikėjas per komercinį įsisteigimą bet kokios kitos šalies narės teritorijoje [toliau – 3 būdas];
- d) kuri atlieka vienos šalies narės paslaugos teikėjas per šalies narės fizinių asmenų paslaugų teikimą bet kokios kitos šalies narės teritorijoje [toliau – 4 būdas].“

5 GATS V straipsnyje „Ekonominė integracija“ numatyta:

„1. Šis susitarimas nedraudžia nė vienai šaliai narei būti sutarties dėl prekybos paslaugomis tarp šalių liberalizavimo šalimi ar prisijungti prie tokios sutarties, jeigu ta sutartis [tenkina tam tikras sąlygas]:

<...>

5. Jeigu, sudarydama šio straipsnio 1 dalyje numatytą sutartį, ją išplėsdama ar darydama joje bet kokius reikšmingus pakeitimus, šalis narė ketina atšaukti ar pakeisti savo konkretų įsipareigojimą nesilaikydama savo pačios įsipareigojimų sąrašė nustatytų sąlygų, tai ji ne vėliau kaip prieš 90 dienų praneša apie tokį pakeitimą ar atšaukimą ir tokiu atveju taikoma XXI straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse nustatyta tvarka.

<...>“

6 GATS III dalyje „Konkretūs įsipareigojimai“ esančiame XVI straipsnyje numatyta:

„1. Kai rinka atveriamą per paslaugų teikimo būdus, nurodytus I straipsnyje, kiekviena šalis narė bet kokios kitos šalies narės paslaugoms ir paslaugų teikėjams taiko ne mažiau palankų režimą, negu kad yra nurodyta [sąrašė].

2. Tuose sektoriuose, kur įsipareigota atverti rinką, šalis narė nei regionuose, nei visos teritorijos mastu nenustato ir netaiko priemonių, kurios, jeigu kitaip nenustatyta jos įsipareigojimų sąrašė, yra apibūdinamos kaip:

- a) paslaugos teikėjų skaičiaus apribojimas tokiomis formomis, kaip: kiekybinės kvotos, monopolijos, išimtinę teisę turintys paslaugų teikėjai, arba reikalavimas atlikti ekonominių reikmių analizę;
- b) paslaugų teikimo sandorių ar turto bendrės vertės apribojimas nustatant kiekybines kvotas ar reikalaujant atlikti ekonominių reikmių analizę;

- c) bendro paslaugų operacijų kiekio apribojimas arba bendro paslaugų gamybos masto, išreikšto nustatytais vienetais, apribojimas nustatant kvotas arba reikalaujant atlikti ekonominių reikmių analizę;
- d) bendro fizinių asmenų, kurie gali būti įdarbinti tam tikrame paslaugų sektoriuje arba kuriuos gali įdarbinti paslaugų teikėjas ir kurie yra būtini tam tikrai paslaugai teikti bei tiesiogiai su ja susiję, skaičiaus apribojimas nustatant kiekybines kvotas ar reikalaujant atlikti ekonominių reikmių analizę;
- e) priemonės, kurios apriboja juridinių asmenų, per kuriuos paslaugų teikėjas gali teikti paslaugą, rūšis arba reikalauja, kad paslauga būtų teikiama per tam tikros rūšies juridinį asmenį ar bendrą įmonę;
- f) užsienio kapitalo dalies apribojimas nustatant procentais išreikštą didžiausią leistiną užsienio kapitalo dalį įmonės kapitale arba bendrą leistiną individualios ar agreguotos užsienio investicijos vertę.“

7 Pagal GATS XVII straipsnio 1 dalį:

„Kiekviena šalis narė savo įsipareigojimų sąrašė nurodytuose sektoriuose ir pagal jame nustatytas sąlygas bet kokios kitos šalies narės paslaugoms ir paslaugų teikėjams taiko ne mažiau palankų režimą negu savo tapatioms ar panašioms paslaugoms ir paslaugų teikėjams <...>.“

8 GATS XX straipsnyje nurodyta:

„1. Kiekviena šalis narė pateikia savo prisiimamų pagal šio susitarimo III dalį konkrečių įsipareigojimų dėl paslaugų sąrašą. Įsipareigojimų sąrašė prie kiekvieno sektoriaus, kuriam prisiimti konkretūs įsipareigojimai, nurodoma:

a) rinkos atvėrimo terminai, apribojimai ir sąlygos;

b) nacionalinio režimo sąlygos ir apribojimai;

<...>

3. Konkrečių įsipareigojimų sąrašai pridedami prie šio susitarimo ir yra jo sudedamoji dalis.“

9 Konkrečių įsipareigojimų apimtis tam tikrais atvejais yra horizontali, t. y. nediferencijuotai susiję su visomis konkrečios narės sąrašė paminėtomis paslaugomis (toliau – horizontalūs įsipareigojimai), o kai kuriais atvejais – sektorinė, t. y. susiję su konkrečiu paslaugų sektoriumi (toliau – sektoriai įsipareigojimai).

10 GATS XXI straipsnyje „Įsipareigojimų sąrašų keitimas“ nurodyta:

- „1. a) Šalis narė (šiam straipsnyje vadinama įsipareigojimus keičiančia šalimi narė) gali, laikydamasi šio straipsnio nuostatų, pakeisti ar atšaukti bet kokią savo įsipareigojimų sąrašą nurodytą įsipareigojimą bet kuriuo metu praėjus trejiems metams po to įsipareigojimo įsigaliojimo.
- b) Įsipareigojimus keičianti šalis narė ne vėliau kaip prieš tris mėnesius iki numatomos įsipareigojimo pakeitimo ar atšaukimo datos praneša Prekybos paslaugomis tarybai apie savo ketinimą laikantis šio straipsnio pakeisti ar atšaukti savo įsipareigojimą.
2. a) Bet kokios šalies narės, kurios lengvatoms, gautoms pagal šį Susitarimą, gali turėti įtakos <...> praneštas siūlomas pakeitimas ar atšaukimas (toliau šiame straipsnyje – paveiktoji šalis narė) prašymu įsipareigojimus keičianti šalis narė pradeda derybas susitarimui dėl bet kokių būtinų kompensacinių priemonių sudaryti. Šiose derybose ir priimdamos minėtąjį susitarimą aptariamąsios šalys narės stengiasi išlaikyti abiem pusėms naudingų įsipareigojimų bendrąjį lygį, kad jis būtų ne mažiau palankus prekybai, negu buvo numatyta konkrečių įsipareigojimų sąrašą iki tokių derybų.
- b) Kompensacinės priemonės priimanos remiantis didžiausio palankumo statusu.
3. a) Jeigu įsipareigojimus keičianti šalis narė ir paveiktoji šalis narė nesusitaria iki deryboms numatyto laikotarpio pabaigos, paveiktoji šalis narė gali kreiptis į

arbitražą. Kiekviena paveiktoji šalis narė, kad įgyvendintų savo teisę į kompensaciją, privalo dalyvauti arbitraže.

- b) Jeigu jokia paveiktoji šalis narė nepateikė prašymo dėl arbitražo, išsipareigojimus keičiančiai šaliai narei nekliudoma pakeisti ar atšaukti numatytą išsipareigojimą.

<...>

5. Prekybos paslaugomis taryba nustato išsipareigojimų sąrašo taisymo ar keitimo tvarką. Kiekviena šalis narė, pagal šį straipsnį pakeitusi ar atšaukusi sąrašę esančius išsipareigojimus, savo išsipareigojimų sąrašą keičia vadovaudamasi šia tvarka.“

- 11 Išsipareigojimų sąrašų įgyvendinimo tvarka, 1999 m. lapo 19 d. patvirtinta Prekybos paslaugomis tarybos, pateikiama 1999 m. spalio 29 d. dokumente S/L/80 „Bendrojo susitarimo dėl prekybos paslaugomis XXI straipsnio įgyvendinimo tvarka (Sąrašų keitimas)“ (toliau – Įgyvendinimo tvarka).

- 12 Įgyvendinimo tvarkos 5 ir 6 dalyse numatyta:

„5. Kiekvieną kartą užbaigus pagal XXI straipsnio 2 dalies a punktą vestas derybas, išsipareigojimus keičianti šalis narė nusiunčia sekretoriatui suinteresuotųjų šalių narių

pasirašytą bendrą laišką kartu su suinteresuotųjų šalių narių pasirašyta derybų rezultatų ataskaita. Sekretoriatas slaptu dokumentu išplatina laišką ir ataskaitą visoms šalims narėms.

6. Susitarusi su visomis [paveiktosiomis] šalimis narėmis, kurios pateikė pretenzijas <...>, išipareigojimus keičianti šalis narė per 15 dienų po derybų užbaigimo pateikia sekretoriatui galutinę derybų pagal XXI straipsnį ataskaitą, kuri slaptu dokumentu išplatinama visoms šalims narėms. Užbaigus 20–22 dalyse numatytą patvirtinimo procedūrą, išipareigojimus keičiančiai šaliai narei nekliudoma įgyvendinti derybose sutartus ir ataskaitoje sukonkretintus pakeitimus; ji praneša sekretoriatui įgyvendinimo datą, kad šis ją praneštų PPO šalims narėms. Šie pakeitimai negali viršyti iš pradžių notifikuoto pakeitimo ar atšaukimo ir apima visas derybose sutartas kompensacijas.“

- 13 Įgyvendinimo tvarkos 8 dalis, kuri taikoma tuo atveju, kai nepasiektas susitarimas dėl kompensacijų, numato:

„Jeigu jokia [paveiktoji] šalis narė <...> per nustatytą terminą nepateikė prašymo dėl arbitražo <...>, išipareigojimus keičiančiai šaliai narei nekliudoma pakeisti ar atšaukti numatytą išipareigojimą užbaigus 20–22 dalyse numatytą patvirtinimo procedūrą. <...> Išipareigojimus keičianti keisti šalis narė praneša pakeitimo ar atšaukimo datą sekretoriatui, kad šis ją išplatintų PPO šalims narėms.“

- 14 Įgyvendinimo tvarkos 20 dalyje nurodyta:

„Prie [GATS] pridedamų sąrašų autentiškų tekstų pakeitimai, padaryti pagal XXI straipsnį, įsigalioja juos patvirtinus. Sekretoriatui pateikiamas visoms šalims

narėms išplatinti skirtas išsamią informaciją apie pakeitimus apimančio sąrašo projektas. Pakeitimai įsigalioja praėjus 45 dienoms nuo jų išplatavimo dienos arba vėlesnės įsipareigojimus keičiančios šalies narės nurodytos datos <...>.“

Numatomų sudaryti susitarimų objektas ir genezė

- 15 Komisija nurodo, kad nuo tada, kai pagal GATS buvo parengtas Bendrijos ir tuo metu dvylikos jos valstybių narių konkrečių įsipareigojimų sąrašas, dėl 1995 m. ir 2004 m. įvykusios plėtros prireikė parengti naują sąrašą, apimantį trylika naujų valstybių narių, iki tol turėjusių savo pačių atskirus įsipareigojimų sąrašus.
- 16 2004 m. gegužės 28 d. Komisija pagal GATS V straipsnio 5 dalį pranešė apie įsipareigojimų pakeitimus ar atšaukimus, kuriuos buvo ketinama atlikti trylikos naujųjų valstybių narių sąrašuose, siekiant sujungti juos su galiojančiu Bendrijos bei jos valstybių narių įsipareigojimų sąrašu (toliau – dokumentas S/SECRET/8). Po šio pranešimo 2005 m. balandžio 4 d. buvo pateiktas antras pranešimas apie tam tikrų įsipareigojimų, esančių Maltos Respublikos ir Kipro Respublikos sąrašuose, atšaukimą (toliau – dokumentas S/SECRET/9).
- 17 Kai kurioms PPO šalims narėms, maniusioms, jog taip numatyti pakeitimai ir atšaukimai jas paveiks, pateikus pareiškimus apie savo interesus, Komisija, veikianti Bendrijos ir jos 25 valstybių narių vardu, vedė derybas dėl kompensacijų pagal GATS XXI straipsnio 2 dalį.
- 18 Užbaigdamas šias derybas šalis susitarė dėl kompensacijų už dokumente S/SECRET/8 nurodytus įsipareigojimų pakeitimus ir atšaukimus. Tačiau jos nesusitarė dėl

kompensacijų už dokumente S/SECRET/9 išvardytus įsipareigojimų atšaukimus. Nė viena paveiktoji PPO valstybė narė nesikreipė dėl to į arbitražą.

19 Kaip matyti iš Tarybos 2006 m. liepos 26 d. pateiktos išvados, Komisija buvo įgaliota pasirašyti susitarimus, dėl kurių vyko derybos, ir perduoti konsoliduotą Bendrijos ir jos valstybių narių įsipareigojimų sąrašą PPO sekretariatui jį patvirtinti.

20 Šioje išvadoje, be kita ko, nurodyta, kad „išplatindama konsoliduotą Bendrijos ir jos valstybių narių priimtų konkrečių įsipareigojimų sąrašą <...>, Komisija informuos, kad naujasis sąrašas įsigalios užbaigus Europos Bendrijos ir prireikus jos valstybių narių vidaus sprendimų priėmimo procedūras. Šiuo klausimu Komisija pateiks Tarybai pasiūlymą“.

21 Septyniolika susitarimų buvo sudaryta su: Argentinos Respublika, Australijos Sandrauga, Brazilijos Federacine Respublika, Ekvadoro Respublika, Filipinų Respublika, Honkongu (Kinija), Indijos Respublika, Japonija, Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, Kanada, Kinijos Liaudies Respublika, Kolumbijos Respublika, Korėjos Respublika, Kubos Respublika, Naująja Zelandija, Šveicarijos Konfederacija ir Taivano, Penghu, Kinmen ir Matsu (Kinijos Taipėjus) atskirąja muitų teritorija (toliau – nagrinėjami susitarimai).

22 Patvirtinimo procedūra sėkmingai užbaigta 2006 m. gruodžio 15 dieną.

- 23 2007 m. kovo 27 d. Komisija pateikė Tarybai sprendimo dėl nagrinėjamų susitarimų sudarymo pagal EB 133 straipsnio 1–5 dalis, skaitomas kartu su EB 300 straipsnio 2 dalimi, pasiūlymą.
- 24 Šio pasiūlymo aiškinamajame memorandume Komisija, be kita ko, nurodo, kad ji derėjosi dėl nagrinėjamų susitarimų Europos Bendrijų ir jų valstybių vardu remdamasi prielaida, jog valstybėms narėms nuo pat pradžių gali tekti patvirtinti šiuos susitarimus. Atsižvelgdama į suderėtų kompensacijų pobūdį, Komisija vis dėlto mano, jog jos neviršija Bendrijos vidaus kompetencijos apimties ir nėra valstybių narių teisės aktų suderinimas Sutartyje nenumatytoje srityje, todėl EB 133 straipsnio 6 dalies antroji pastraipa netaikoma, o šių susitarimų sudarymas priskiriamas išimtinai Bendrijos kompetencijai.
- 25 Tačiau Taryba ir į ją susirinkusios valstybės narės manė, kad nagrinėjamų susitarimų sudarymas priklauso pasidalijamajai Bendrijos ir jos valstybių narių kompetencijai.
- 26 Todėl kiekviena iš valstybių narių pradėjo vidaus procedūras nagrinėjamiems susitarimams aprobuoti.
- 27 Dėl minėto Komisijos pasiūlymo 2007 m. liepos 13 d. Taryba savo ruožtu pasikonsultavo su Parlamentu. Šia proga Taryba informavo Parlamentą, kad sprendimą sudaryti nagrinėjamus susitarimus ji ketina grįsti EB 133 straipsnio 1–5 dalimis, skaitomomis kartu su EB 300 straipsnio 2 dalimi, bei EB 71 straipsniu, 80 straipsnio 2 dalimi ir 133 straipsnio 6 dalimi, skaitomais kartu su EB 300 straipsnio 3 dalimi.

- 28 2007 m. spalio 11 d. teisėkūros rezoliucijoje Parlamentas patvirtino šį pasiūlymą. Tačiau savo rezoliucijos konstatuojamosiose dalyse jis nurodė tik EB 133 straipsnio 1 ir 5 dalis bei EB 300 straipsnio 2 ir 3 dalis.

Nagrinėjamų susitarimų forma ir turinys

- 29 Pabrėždama, kad nagrinėjami susitarimai iš esmės yra beveik tapatūs, Komisija pateikia tik su Japonija pasirašytą susitarimą. Taryba pritaria tam, kad nagrinėjami susitarimai iš esmės yra identiški.
- 30 Pagal Keitimų tvarkos 5 dalį su Japonija pasirašyto susitarimo forma yra Komisijos, veikiančios Bendrijos bei jos valstybių narių vardu, ir Japonijos pasirašytas bendras laiškas (toliau – bendras laiškas).
- 31 Prie bendro laiško pridedama minėtoje 5 dalyje numatyta derybų rezultatų ataskaita. Ši ataskaita turi du priedus (toliau – I priedas ir II priedas).
- 32 I priede išvardyti numatomi pakeitimai ir atšaukimai, susiję su naujų valstybių narių įsipareigojimų sąrašais. Jį sudaro dvi dalys.
- 33 I priedo A punkte pakartojamas pakeitimų ir atšaukimų, išvardytų dokumente S/SECRET/8, sąrašas.

34 Kalbant apie horizontalius įsipareigojimus, tam tikrų apribojimų, numatytų galiojančiame Bendrijos ir jos valstybių narių įsipareigojimų sąraše, taikymas išplečiamas naujoms valstybėms narės. Tai pasakytina apie horizontalų patekimo į rinką 3 būdu apribojimą, susijusį su paslaugomis, valstybėse narėse nacionaliniu ar vietos lygmeniu laikomomis viešosiomis, kurių teikimas gali būti rezervuotas viešosioms monopolijoms arba teikimo išimtinės teisės suteiktos privatiems teikėjams. Tas pat pasakytina apie nacionalinio režimo taikymo apribojimus valstybėje narėje trečiosios valstybės bendrovės įsteigtiems filialams ar agentūroms arba tam tikriems trečiųjų valstybių bendrovių filialams, įsteigtiems pagal valstybės narės teisės aktus (3 būdas) ir nacionalinio režimo taikymo apribojimus subsidijoms (3 ir 4 būdai). Tam tikrų su patekimu į rinką 4 būdu susijusių horizontalių apribojimų taikymas išplečiamas kai kurioms naujosios valstybės narės, kiek tai susiję su laikinu gyvenimu šių asmenų: pirma, įmonės viduje perkeliama personalo, antra, prekybos atstovų, kuriems pavesta prekiauti paslaugomis arba sudaryti sutartis dėl paslaugų, trečia, asmenų, kuriems pavesta įsteigti komercinę atstovybę valstybėje narėje, ir, ketvirta, fizinių asmenų, kuriuos laikinai teikti paslaugas įdarbino nė vienoje Bendrijos valstybėje narėje atstovybės neturintis juridinis asmuo.

35 Be to, I priedo A punkte numatyta, kad atšaukiami tam tikri Kipro Respublikos ir Lietuvos Respublikos anksčiau priimti horizontalūs įsipareigojimai dėl patekimo į rinką, susiję su 4 būdu.

36 Kalbant apie sektorinius įsipareigojimus, I priedo A punktu išplečiamas galiojančiame Bendrijos ir jos valstybių narių įsipareigojimų sąraše nurodytų apribojimų taikymas kai kurioms naujosios valstybės narės. Šie apribojimai apima patekimą į rinką, susijusį su, pirma, orlaivių išperkamosios nuomos arba nuomos be operatoriaus paslaugomis (2 ir 3 būdas), antra, švietimo paslaugomis, į Bendrijos ir jos valstybių narių sąrašą įtrauktomis tik tiek, kiek yra privačiai finansuojamos, ir, trečia, bankinėmis bei kitomis finansinėmis paslaugomis (1 ir 3 būdai). Šie apribojimai taip pat susiję su nacionaliniu režimu, taikomu tam tikroms oro transporto paslaugoms, t. y. transporto pardavimui, rinkodarai ir bilietų rezervavimo kompiuterinėms sistemoms.

37 I priedo A punktu taip pat atšaukiami anksčiau kai kurių naujųjų valstybių narių prisiimti sektoriniai išipareigojimai, susiję su kosminiu transportu ir su gamybos pramone susijusių paslaugų sektoriais. Be to, juo nustatomi kai kurių naujųjų valstybių narių atžvilgiu nauji sektoriniai patekimo į rinką apribojimai, susiję su oro transportu (orlaivių su įgula nuoma) (1, 2 ir 3 būdai) ir pagalbinėmis visų rūšių transporto paslaugomis (3 būdas).

38 I priedo B punkte pateiktas atšaukiamų horizontalių ir sektorinių Kipro Respublikos ir Maltos Respublikos išipareigojimų, susijusių su nacionaliniu režimu, taikomu paslaugų teikimui 4 būdu, sąrašas iš dokumento S/SECRET/9. Aptariamai sektoriniai išipareigojimai susiję su kompiuterinėmis paslaugomis ir su jomis susijusiomis paslaugomis, socialinių bei humanitarinių mokslų srities tyrimų ir technikos plėtros paslaugomis, draudimo ir su draudimu susijusiomis paslaugomis, bankų ir kitomis finansinėmis paslaugomis, viešbučių, restoranų ir maitinimo įstaigų paslaugomis, kelionių agentūrų ir kelionių operatorių paslaugomis, taip pat keleivių vežimo ir krovinių gabenimo jūrų transportu paslaugomis.

39 II priede minimi išipareigojimai, sutarti kompensuojant dokumente S/SECRET/8 nurodytus ir I priedo A punkte pakartotus išipareigojimų pakeitimus ir atšaukimus. Kalbant apie horizontalius išipareigojimus, II priede įtvirtintas pakeitimas dėl jau minėto patekimo į rinką 3 būdu horizontalaus apribojimo, susijusio su paslaugomis, kurios valstybėse narėse laikomos viešosiomis paslaugomis, bei investicijų Austrijos Respublikoje (3 būdas) horizontalaus apribojimo atšaukimas ir horizontalių išipareigojimų, kuriuos Maltos Respublika ir Kipro Respublika prisiėmė dėl įmonės viduje perkeliama personalo bei dėl prekybos atstovų (4 būdas), atšaukimas. Be to, sektoriniai išipareigojimai ir su jais susijusių apribojimų atšaukimai, susiję su patekimu į rinką ir nacionaliniu režimu, išvardyti pagal įvairias valstybes nares. Jie susiję atitinkamai su inžinerinėmis paslaugomis (2 bei 3 būdai), inžinerinėmis-techninėmis paslaugomis (3 bei 4 būdai), miestų planavimo ir kraštovaizdžio architektūros paslaugomis (2 bei 3 būdai), kompiuterinėmis ir su jomis susijusiomis paslaugomis (1–4 būdai), reklama (1 būdas), telekomunikacijų paslaugomis, finansinėmis (bankų ir draudimo) paslaugomis (3 būdas), viešbučių, restoranų ir maisto tiekimo paslaugomis (3 būdas), kelionių agentūrų ir kelionių operatorių paslaugomis (3 būdas) ir kirpyklų paslaugomis (2 ir 3 būdai).

40 Bendrame laiške nurodoma, kad šis laiškas ir prie jo pridėti I bei II priedai sudaro susitarimą tarp šalių. Jame numatyta, kad Bendrija ir jos valstybės narės perduos PPO sekretoriatui konsoliduotą savo įsipareigojimų sąrašą jį patvirtinti ir kad tarp šalių vykusių derybų rezultatai įsigalios užbaigus patvirtinimo procedūrą, Bendrijos ir jos valstybių narių nurodytiną dieną po to, kai bus atliktos vidinio patvirtinimo procedūros. Šiame laiške taip pat patikslinama, kad dokumentuose S/SECRET/8 ir S/SECRET/9 numatyti pakeitimai ir atšaukimai neįsigalios tol, kol neįsigaliojo suderėtos kompensacijos.

Prašymas pateikti nuomonę

41 Komisijos prašymas pateikti nuomonę suformuluotas taip:

- „1. Ar susitarimų, kaip antai apibūdinti šiame prašyme pateikti nuomonę, sudarymas su paveiktosiomis [PPO] narėmis [GATS] XXI straipsnio prasme priklauso išimtinai Bendrijos kompetencijai, ar pasidalijamajai Bendrijos ir valstybių narių kompetencijai?

2. Ar [EB] 133 straipsnio 1 ir 5 dalys kartu su [EB] 300 straipsnio 2 dalimi yra tinkamas akto, kuriuo Europos Bendrijos arba Bendrijos ir jos valstybių narių vardu sudaromi minėti susitarimai, teisinis pagrindas?“

Valstybių narių ir institucijų raštu pateiktos pastabos

Dėl prašyme pateikti nuomonę pateiktų dviejų klausimų formuluotės ir jų nagrinėjimo tvarkos

- 42 Komisija pažymi, kad abu prašyme pateikti nuomonę nurodyti klausimai yra glaudžiai susiję ir nemažai dėl vieno klausimo pateiktų argumentų galioja ir antrajam. Jos nuomone, jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta, kad nagrinėjamų susitarimų sudarymas priklauso Bendrijos išimtinai kompetencijai bendros prekybos politikos srityje, teisiniai pagrindai, kuriais Taryba ketina remtis, turės būti automatiškai atmesti.
- 43 Taryba bei Čekijos, Danijos, Portugalijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės mano, kad iš atsakymo į antrąjį klausimą automatiškai išplaukia atsakymas ir į pirmąjį. Iš tikrųjų, jei kaip teisiniais pagrindais reikėtų remtis EB 133 straipsnio 6 dalimi, 71 straipsniu ir 80 straipsnio 2 dalimi, tai *ipso facto* reikėtų, kad nagrinėjamų susitarimų sudarymas priskiriamas pasidalijamajai Bendrijos ir jos valstybių narių kompetencijai. Todėl, Portugalijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybių teigimu, prašyme pateikti nuomonę Komisija nesilaikė natūralaus prielaidos ir išvados eiliškumo.

Dėl pirmojo klausimo

- 44 Komisijos teigimu, nagrinėjami susitarimai priskirtini bendros prekybos politikos sričiai, todėl patenka į išimtinę pagal savo pobūdį Bendrijos kompetencijos sritį.

45 Ši atvira ir besivystanti politika iš tiesų reikalauja nuolatinio prisitaikymo prie tarptautinėje bendruomenėje įtvirtintų sąvokų pokyčių ir negali būti aiškinama siaurai, antraip laipsniškai taptų bereikšmė. Taip atsitiktų, jei ši politika apimtų tik tradicinius prekybos aspektus ir neapimtų susitarimų, kuriais, kaip antai nagrinėjamu atveju, keičiamos taisyklės, pagal kurias Bendrija įsipareigoja atverti savo rinką paslaugoms ir jų teikėjams iš kitų PPO šalių narių. Tokių susitarimų tiesioginis ir betarpiškas tikslas – skatinti ir reguliuoti tokių paslaugų mainus bei prekybą.

46 1994 m. lapkričio 15 d. Nuomonėje 1/94 (Rink. p. I-5267) pateikti išaiškinimai, kad Bendrijos išimtinai kompetencijai prekybos srityje priskiriamos tik 1 būdu teikiamos paslaugos, yra pasenę dėl Nicos sutartimi padarytų EB 133 straipsnio pakeitimų. Nuo tada šio straipsnio 5 dalyje nurodyta, kad „prekyba paslaugomis“ – iš GATS paimtas terminas, besiskiriantis nuo vartojamų EB 49–55 straipsniuose, kuriuose nurodomos „laisvės teikti paslaugas“ arba „paslaugų liberalizavimo“ sąvokos – apskritai paėmus, priklauso bendros prekybos politikos sričiai, išskyrus vienintelę to paties EB 133 straipsnio 6 dalyje numatytą išimtį.

47 Šiais pakeitimais buvo siekiama supaprastinti situaciją ir sustiprinti Bendrijos vaidmenį PPO lygmeniu vedamose derybose, užtikrinant jos veiksmų darną, veiksmingumą ir patikimumą bei sudarant jai sąlygas sąžiningai ir sparčiai vykdyti įsipareigojimus. Dvišalės arba daugiašalės derybos PPO lygmeniu iš tiesų vyksta nuolat, o sudarant susitarimus, kaip antai nagrinėjamus, kuriais tik pakeičiami GATS įsipareigojimų sąrašai pagal lanksčią ir greitą derybų procedūrą, reikia sudaryti ir įgyvendinti kuo paprasčiau ir greičiau. Todėl Komisijos siūlomas EB 133 straipsnio išaiškinimas yra labiausiai suderinamas su Bendrijos teisės atitikties tarptautinės viešosios teisės normoms prezumpcija.

48 Komisijos nuomone, nagrinėjami susitarimai taip pat negali patekti į EB 133 straipsnio 6 dalies taikymo sritį, nes ji, kaip numatanti to paties straipsnio 5 dalyje įtvirtinto principo išimtį, turi būti aiškinama siaurai.

49 Taigi EB 133 straipsnio 6 dalies antroji pastraipa, pradedama žodžiais „šiuo atžvilgiu“, tik detalizuoja EB 133 straipsnio 6 dalies pirmojoje pastraipoje įtvirtinto principo būtinąsias pasekmes. EB 133 straipsnio 6 dalies antrojoje pastraipoje numatyta išimtis taikoma tik tuomet, jei sudarydama susitarimą Bendrija viršytų turimą kompetenciją, nes šiuo susitarimu suderinami valstybių narių vidaus įstatymai ar kiti teisės aktai šioje antrojoje pastraipoje nurodytuose paslaugų sektoriuose. Taigi pastaroji pastraipa papildo EB 137 straipsnio 2 dalį, EB 149 straipsnio 4 dalį, EB 151 straipsnio 5 dalį ir EB 152 straipsnio 4 dalį, kuriomis aiškiai neleidžiama suderinti nuostatų atitinkamuose sektoriuose, t. y. socialinių, švietimo, kultūros bei audiovizualinių ir žmogaus sveikatos paslaugų sektoriuose.

50 Komisija teigia, kad bet kuriuo atveju EB 133 straipsnio 6 dalies antrosios pastraipos negalima aiškinti taip, kad kiekvienas susitarimas, turintis net ir nedidelį poveikį vienam iš nurodytų sektorių, priskiriamas Bendrijos ir jos valstybių narių mišriai kompetencijai. Kadangi šioje nuostatoje minimi su minėtais sektoriais „susiję“ susitarimai, į jos taikymo sritį, beje, nepatenka tie susitarimai, kurie nėra konkrečiai susiję su minėtais sektoriais, bet apima prekybą paslaugomis kaip bendrą kategoriją. Darant kitokią išvadą netektų prasmės EB 133 straipsnio 5 dalies trečioji pastraipa, kurioje numatyta, kad Taryba vieningai sprendžia dėl horizontalių susitarimų šiuose sektoriuose sudarymo.

51 Šiuo atveju nagrinėjamais susitarimais neatliekamas joks suderinimas atitinkamuose sektoriuose. Be to, nė viena iš šiuose susitarimuose sutartų kompensacinių priemonių nėra konkrečiai susijusi su minėtais sektoriais, o vienintelis su jomis susijęs švietimo paslaugoms taikytinas atšaukimas juo labiau nemažina galimos valstybių narių kompetencijos, nes atkuria joms didesnę laisvę. Horizontalūs išipareigojimai, kuriuos apima šie susitarai, yra susiję su prekyba paslaugomis apskritai, o ne su minėtomis sritimis konkrečiai.

52 Parlamentas iš esmės pritaria Komisijos argumentams. Išimtinę Bendrijos kompetenciją pateisina tiek poreikis užtikrinti, kad Bendrija galėtų vykdyti jai pavestą užduotį

ginti bendrą interesą, tiek poreikis užkirsti kelią konkurencijos ir prekybos srautų Bendrijos viduje iškraipymams.

53 EB 133 straipsnio 5 dalyje išreiškiamas valstybių narių noras užtikrinti prekybos politikos veiksmingumą išsiplėtusioje Sąjungoje į šios sritį įtraukiant paslaugas, tapusias svarbiausiu tarptautinių ekonominių mainų reguliavimo veiksmu.

54 EB 133 straipsnio 5 dalies ketvirtąją pastraipą aiškinant taip, kad bendra prekybos politika nustoja būti išimtinio pobūdžio, kai ji vykdoma prekybos paslaugomis atžvilgiu, EB 133 straipsnio 5 dalies pirmosios pastraipos ir Nicos sutartimi padaryti pakeitimai taptų visiškai beprasmingi. Taip atsitiktų ir aiškinant EB 133 straipsnio 6 dalies antrąją bei trečiąją pastraipas taip, kad visi horizontalūs susitarimai dėl prekybos, galintys turėti poveikio šiose nuostatose paminėtoms paslaugoms, yra mišraus pobūdžio.

55 Visos pastabas pateikusias vyriausybės ir Taryba mano atvirkščiai, kad nagrinėjamų susitarimų sudarymas priklauso pasidalijamajai Bendrijos ir valstybių narių kompetencijai. Jų pozicijas ir argumentus trumpai būtų galima pristatyti taip.

56 Pirma, Italijos vyriausybė teigia, jog kadangi GATS buvo sudarytas kaip mišrusis susitarimas, vadovaujantis bendraisiais tarptautinės teisės principais ir teisinio saugumo principu, tokiu pačiu būdu reiktų sudaryti ir jį keičiančius nagrinėjamus susitarimus.

57 Antra, Lenkijos vyriausybė mano, jog kadangi Bendrijos kompetencija yra jai suteikta, pasidalijamoji Bendrijos ir valstybių narių kompetencija yra bendroji taisyklė, o išimtinė

Bendrijos kompetencija, kuri yra išimtis, turi būti arba aiškiai nurodyta Sutartyje, arba reikalauja patikrinti, ar įvykdytos griežtos implicitinės išimtinės kompetencijos pripažinimo sąlygos pagal teismo praktiką.

- 58 Trečia, Taryba, Airija bei Čekijos, Danijos, Graikijos, Ispanijos, Italijos, Jungtinės Karalystės, Lenkijos, Nyderlandų, Rumunijos, Suomijos ir Švedijos vyriausybės nurodo, jog samprotavimai dėl tariamo delsimo ar praktinių sunkumų keičiant išipareigojimų sąrašus arba tariamo pavojaus, kad Bendrijos veiksmai taps nepatikimi arba neveiksmingi, negali turėti įtakos padalijant kompetenciją tarp Bendrijos ir jos valstybių narių. Vokietijos vyriausybė priduria, kad paskirstant kompetenciją Bendrijos teisinėje sistemoje nėra svarbūs argumentai dėl tarptautinių susitarimų, kurie nėra viršesni už Sutartį ir kurių teisėtumas kaip tik siejamas su jos laikymusi.
- 59 Kai kurios vyriausybės labai abejoja tuo, kad dėl nacionalinių aprobavimo procedūrų terminų galėtų pernelyg užsitęsti konkrečių išipareigojimų sąrašų pakeitimo procesas. Mišriųjų susitarimų sudarymo praktika faktiškai yra nusistovėjusi, nes Bendrija ir jos valstybės narės savo kompetencija naudojasi koordinuotai, faktiškai tam vadovaujant Komisijai. Airija ir Nyderlandų bei Jungtinės Karalystės vyriausybės dar primena šiuo atžvilgiu egzistuojančią valstybių narių ir Bendrijos institucijų pareigą bendradarbiauti.
- 60 Ketvirta, Taryba teigia, kad šiuo atveju taikytina EB 133 straipsnio 6 dalies pirmoji pastraipa, kurioje numatyta, kad Taryba negali sudaryti susitarimo, jei jame yra nuostatų, kurios viršytų Bendrijos vidaus įgaliojimus, todėl nagrinėjamus susitarimus taip pat turi sudaryti valstybės narės. Šiuose susitarimuose numatyti įvairūs kompensaciniai išipareigojimai, kaip antai išipareigojimas atšaukti Jungtinės Karalystės inžinierinėms-techninėms paslaugoms taikomą ekonominių reikmių testą arba sušvelninti 3 būdu teikiamoms finansinėms paslaugoms Suomijos Respublikos

taikomą nuolatinio gyvenimo sąlygą, iš tikrųjų yra susiję su sritimis, kurioms Sutartyje nenumatytas teisinis pagrindas, pateisinantis Bendrijos vidaus kompetenciją.

⁶¹ Penkta, dauguma pastabas šiuo klausimu pateikusių vyriausybių ir Taryba mano, kad, kaip jos paaiškina nagrinėdamos su teisinio pagrindo pasirinkimu susijusį antrąjį klausimą, nagrinėjami susitarimai patenka į EB 133 straipsnio 6 dalies antrosios pastraipos taikymo sritį. Šios nuostatos formuluotė patvirtina kompetencijos pasidalijamąjį pobūdį, nes joje paminėtų sričių susitarimams sudaryti reikalaujama bendrų Bendrijos ir valstybių narių veiksmų.

⁶² Šešta, dėl EB 71 straipsnio bei 80 straipsnio 2 dalies, kurie, kaip nagrinėdamos antrąjį klausimą nurodė minėtos vyriausybės ir Taryba, reglamentuoja nagrinėjamų susitarimų sudarymą pagal EB 133 straipsnio 6 dalies trečiąją pastraipą, šios vyriausybės ir Taryba mano, kad Bendrijos kompetencija transporto srityje pagal savo pobūdį nėra išimtinė. Be to, teismo praktika, susijusi su implicitinės išorės kompetencijos egzistavimu pasinaudojus vidaus kompetencija, juo labiau šiuo atveju nesuteikia pagrindo priskirti nagrinėjamus susitarimus išimtinės Bendrijos kompetencijos sričiai, nes jie neturi poveikio Bendrijos vidaus taisyklėms transporto srityje.

⁶³ Septinta, pastabas pateikusių valstybės narės ir Taryba apskritai nurodo, kad nepritaria Komisijos pasiūlytam viso EB 133 straipsnio išaiškinimui.

⁶⁴ Airija ir Čekijos, Italijos, Jungtinės Karalystės, Lenkijos, Lietuvos, Nyderlandų, Rumunijos, Suomijos ir Švedijos vyriausybės bei Taryba mano, kad, skirtingai nei prekybą ir paslaugų teikimą 1 būdu apimantys bendros prekybos politikos sektoriai, kuriems taikoma EB 133 straipsnio 1 dalis ir kurie priskiriami išimotinei Bendrijos kompetencijai, į EB 133 straipsnio 5 dalies pirmosios pastraipos taikymo sritį

patenkančios sritys, įskaitant 2–4 būdais teikiamų paslaugų, kurioms iš esmės ir yra skirti nagrinėjami susitarimai, sritį, nepriklauso šiai išimtinai kompetencijai.

65 Ši išvada ypač aiškiai ir akivaizdžiai išplaukia net iš EB 133 straipsnio 5 dalies ketvirtosios pastraipos teksto, pagal kurį ši 5 dalis neturi įtakos valstybių narių teisei palikti galioti ir sudaryti susitarimus.

66 Priešingai nei teigia Komisija, aiškinant EB 133 straipsnio 5 dalį taip, kad ji nesuteikia Bendrijai išimtinės kompetencijos, Nicos sutartimi padaryti pakeitimai netaptų neveiksmingi. Pasak Ispanijos ir Švedijos vyriausybių, šios pakeistosios nuostatos privalumas yra patvirtinimas, kad Bendrijos kompetencija prekybos srityje apima ir paslaugas, bei šios kompetencijos ribų patikslinimas. Pasak Jungtinės Karalystės ir Švedijos vyriausybių, ši 133 straipsnio 5 dalis ir ypač jos antroji ir trečioji pastraipos, be kita ko, turi konkretų tikslą – nustatyti įvairias šios srities procedūrines taisykles.

67 Skirtingai nuo daugumos kitų pastabas pateikusių vyriausybių ir Tarybos, Ispanijos vyriausybė mano, kad „prekybos paslaugomis“ sąvoka EB 133 straipsnio 5 dalies pirmosios pastraipos prasme negali būti prilyginta tokiai pačiai GATS vartojamai sąvokai ir apima tik 1 ir 2 būdais teikiamas paslaugas, kurios vienintelės iš esmės atitinka paslaugų teikimo sąvoką Sutarties prasme.

Dėl antrojo klausimo

68 Komisijos teigimu, nesvarbu, ar nagrinėjamų susitarimų sudarymas priskirtinas išimtinai Bendrijos kompetencijai, ar su valstybėmis narėmis pasidalijamajai kompetencijai, sudarymo tikslu priimtas Bendrijos aktas turėtų būti grindžiamas tik EB 133 straipsnio 1–5 dalimis, skaitomomis kartu su EB 300 straipsnio 2 dalies pirmąja pastraipa.

69 Visos šiuo klausimu nuomones išsakyusios vyriausybės ir Taryba mano priešingai, kad dar reikia remtis, pirma, EB 71 straipsniu bei 80 straipsnio 2 dalimi ir, antra, EB 133 straipsnio 6 dalimi, skaitoma kartu su EB 300 straipsnio 3 dalies pirmąja pastraipa.

Dėl EB 133 straipsnio 6 dalies antrosios pastraipos

70 Komisija primena, kad dėl priežasčių, kurias ji nurodė nagrinėdama pirmąjį klausimą, nagrinėjamiems susitarimams negali būti taikoma EB 133 straipsnio 6 dalies antroji pastraipa.

71 Subsidiariai Komisija nurodo, jog net darant prielaidą, kad ši nuostata taikoma, ji negali būti teisiniu Bendrijos akto, kuriuo šie susitarimai sudaromi, pagrindu. Ši nuostata tik numato išimtinės Bendrijos kompetencijos išimtį prekybos politikos srityje, palikdama šioje srityje valstybių narių konkuruojančią kompetenciją.

72 Lenkijos, Jungtinės Karalystės, Nyderlandų, Rumunijos ir Vokietijos vyriausybės bei Taryba mano priešingai, kad EB 133 straipsnio 6 dalies antroji pastraipa gali būti

Bendrijos veiksmo teisinis pagrindas, nes patikslina EB 133 straipsnio taikymo sąlygas, riboja šio straipsnio 5 dalies pagrindu Bendrijai kylančią kompetenciją ir įtvirtina specialią pasidalijamąją Bendrijos kompetenciją.

73 Be to, dauguma pastabas pateikusių vyriausybių ir Taryba nurodo, kad šioje byloje gali būti taikoma EB 133 straipsnio 6 dalies antroji pastraipa.

74 Nagrinėjama susitarimais iš dalies pakeičiami išipareigojimai, konkrečiai susiję su paslaugomis, kurios minimos šioje nuostatoje, t. y. su švietimo paslaugomis susiję sektoriniai išipareigojimai ir su subsidijomis susiję horizontalūs išipareigojimai. Be to, nagrinėjama susitarimais iš dalies pakeisti horizontalūs išipareigojimai apima visus Bendrijos ir jos valstybių narių išipareigojimų sąraše nurodytus sektorius ir ypač 3 bei 4 būdais teikiamų kultūros, švietimo, žmogaus sveikatos ir socialinių paslaugų sektorius.

75 Viena vertus, Airija ir Čekijos, Danijos, Graikijos, Ispanijos, Jungtinės Karalystės, Lietuvos, Portugalijos, Rumunijos, Suomijos ir Vokietijos vyriausybės bei Taryba ginčija tai, kad Komisija daro skirtumą tarp išipareigojimų atšaukimo ir jų prisiėmimo. Bet koks išipareigojimo pakeitimas, nesvarbu, ar apribojantis valstybių narių laisvę, ar ją atkuriantis, yra išipareigojimas, kurį prisiimti gali tik atitinkamoje srityje kompetenciją turintis subjektas.

76 Kita vertus, šiuo klausimu Komisijos pateiktas EB 133 straipsnio 6 dalies antrosios pastraipos aiškinimas, kurį ši institucija išdėstė nagrinėdama pirmąjį klausimą, ginčijamas dėl įvairių priežasčių.

- 77 Pirma, Lenkijos, Nyderlandų ir Švedijos vyriausybės nurodo, kad šios nuostatos negalima aiškinti siaurai visų pirma dėl to, kad ji nenustato tariamos išimtinės Bendrijos kompetencijos išimties.
- 78 Antra, Čekijos, Italijos, Jungtinės Karalystės, Lenkijos, Lietuvos, Nyderlandų, Rumunijos ir Suomijos vyriausybės bei Taryba teigia, kad negalima sujungti EB 133 straipsnio 6 dalies pirmosios ir antrosios pastraipų, kaip tai siūlo padaryti Komisija. Šiuo atžvilgiu jų pateiktus argumentus trumpai galima apibūdinti taip.
- 79 EB 133 straipsnio 6 dalies pirmosios pastraipos taikymo niekaip negalima apriboti vien šios nuostatos antrojoje pastraipoje numatytais paslaugų sektoriais, ji apima visus atvejus, kai Bendrija neturi vidaus kompetencijos, tarp kurių suderinimas, kaip matyti iš pavartoto žodžio „ypač“, yra tik pavyzdys. Todėl EB 133 straipsnio 6 dalies antroji pastraipa nėra tik pirmosios pastraipos paaiškinimas tariamai išvardijant paslaugų sritis, kuriose Bendrija negali suderinti nacionalinės teisės aktų veikdama viena. Beje, šioje antrojoje pastraipoje nurodytos sritys nevisiškai atitinka tas, kuriose Bendrija neturi vidaus kompetencijos, reikalingos atlikti suderinimą, nes joje nepamirėtos, pavyzdžiui, užimtumo ir profesinio mokymo sritys, kurių atžvilgiu pagal EB 129 straipsnį ir 150 straipsnio 4 dalį toks suderinimas vis dėlto negalimas. Be to, Sutartyje nėra draudimo suderinti audiovizualinių paslaugų srityje, nors jos taip pat minimos EB 133 straipsnio 6 dalies antrojoje pastraipoje.
- 80 Trečia, Čekijos, Graikijos, Lenkijos, Portugalijos, Suomijos ir Vokietijos vyriausybės mano, kad EB 133 straipsnio 5 dalies trečioji pastraipa yra griežtai procedūrinė nuostata, kuri visiškai nereglamentuoja Bendrijos kompetencijos išimtinio arba pasidalijamojo pobūdžio.

81 Ketvirta, nagrinėjami susitarimai patenka į paslaugų „sektorius“, numatytus EB 133 straipsnio 6 dalies antrojoje pastraipoje.

82 Airija bei Čekijos, Italijos, Rumunijos ir Vokietijos vyriausybės teigia, kad šioje nuostatoje [jų kalbomis – vertimo pastaba] pavartotas žodis „sritys“ nėra visiškai vienaprasmis, nesvarbu, kokią kalbinę Sutarties versiją žiūrėtume, ir nesusiaurina šios nuostatos taikymo srities iki tų susitarimų, kurie „išimtinai“ ar „ypač“ susiję su tokiais paslaugų sektoriais, kaip tai siūlo Komisija vadovaudamasi vien semantiniu arba pažodiniu šios nuostatos aiškinimu.

83 Pasak Jungtinės Karalystės ir Lietuvos vyriausybių, taip pavartotos sąvokos rodo priešingai, kad bet kuris susitarimas, kuriuo reglamentuojami prekybos vienos iš nurodytų sektorių paslaugomis aspektai, patenka į šios nuostatos taikymo sritį. Čekijos, Jungtinės Karalystės ir Rumunijos vyriausybės mano, kad tik toks aiškinimas atitinka akivaizdų Nicos sutarties rengėjų ketinimą užtikrinti, kad valstybės narės neprarastų kompetencijos šio EB 133 straipsnio 6 dalies antrojoje pastraipoje numatytose jautriose srityse, kuriose Bendrijai vidaus lygmeniu priklauso tik rėmimo, koordinavimo arba papildymo kompetencija.

84 Nyderlandų vyriausybė dar mano, kad Komisijos siūlomas aiškinimą paneigia pats EB 133 straipsnio 5 dalies trečiosios pastraipos tekstas, nes jame patikslinamos balsavimo taisyklės, taikomos „horizontalaus susitarimo sudarymo, jei jis taip pat yra susijęs su <...> pirmesne pastraipa arba su 6 dalies antrąja pastraipa“.

Dėl EB 71 straipsnio ir 80 straipsnio 2 dalies

85 Komisija tvirtina, kad nors iš EB 133 straipsnio 6 dalies trečiosios pastraipos išplaukia, kad transporto srities susitarimai nepatenka į bendros prekybos politikos sritį, taip nėra nagrinėjamų susitarimų, susijusių su prekyba paslaugomis, atveju. Iš tiesų nei jų tikslas, nei objektas, nei poveikis nėra transporto paslaugų reglamentavimas ir šiuo atžvilgiu jais, beje, tik atšaukiami tam tikri išipareigojimai, susiję su jūrų ir oro transporto paslaugomis.

86 Bet koks poveikis transporto paslaugoms bet kuriuo atveju yra tik šalutinis, palyginti su iš esmės su prekyba susijusiu nagrinėjamų susitarimų objektu, net jeigu parenkant teisinį pagrindą pirmenybė teiktina tik EB 133 straipsnio 1–5 dalims, kaip tai matyti tiek iš Teisingumo Teismo praktikos, susijusios su tinkamo teisinio pagrindo pasirinkimu, tiek iš teisėkūros praktikos, kurioje gausu įvairių vidaus aktų ir tarptautinių sutarčių pavyzdžių, kurie papildomai turi tiesioginį poveikį transporto paslaugoms, tačiau buvo priimti nesiremiant transportui skirtomis Sutarties nuostatomis.

87 Europos Parlamentas iš esmės pritaria Komisijos pozicijai.

88 Tačiau dauguma pastabas pateikusių vyriausybių ir Taryba mano, kad būtina remtis EB 71 straipsniu ir 80 straipsnio 2 dalimi, nes kai kurie nagrinėjama susitarimais keičiami ir atšaukiami sektoriniai išipareigojimai yra susiję su transporto paslaugomis, o kaip kompensacija atšaukiami, keičiami arba prisiimami išipareigojimai taip pat yra susiję, be kita ko, su tokiomis paslaugomis. Jos ginčija Komisijos ginamą siaurą aiškinimą, pagal kurį EB 133 straipsnio 6 dalies trečioji pastraipa apima tik išimtinai ir daugiausia su transporto sektoriumi susijusius, o ne horizontalius susitarimus.

- 89 Pirma, šiuo atžvilgiu Airija, Čekijos, Danijos, Italijos, Jungtinės Karalystės, Lenkijos, Lietuvos, Nyderlandų, Portugalijos ir Suomijos vyriausybės ir Taryba pabrėžia, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką transportas, įskaitant tokio, kaip antai GATS susitarimo dėl prekybos prasme, nepriklauso bendros prekybos politikos sričiai. Šis *acquis* šiuo metu įtvirtintas EB 133 straipsnio 6 dalies trečiojoje pastraipoje, kurioje šiuo klausimu numatyta, kad derybos dėl transporto srities susitarimų ir jų sudarymas „ir toliau reglamentuojami“ bendros transporto politikos nuostatomis.
- 90 Antra, Danijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės atkreipia dėmesį į terminiją, vartojamą šioje nuostatoje, kurios skirtingose kalbinėse versijose susitarimai „transporto“ srityje apibūdinti plačiai.
- 91 Trečia, Danijos vyriausybė tvirtina, jog Komisijos aiškinimu nepaisoma EB 133 straipsnio 6 dalies trečiosios pastraipos tikslo ir būtinybės, kad ši nuostata turėtų naudingą poveikį. Būtų beprasmiška EB 133 straipsnyje detalizuoti, kad tik transporto srities susitarimas patenka į bendros transporto politikos sritį. Šios 6 dalies trečiosios pastraipos tekste esančių aiškių nuorodų objektas ir naudingas poveikis yra būtent išvengti bet kokios galimybės taikyti teismo praktiką, susijusią su teisinio pagrindo pasirinkimu pagal pagrindinį ir šalutinį elementą.
- 92 Ketvirta, Čekijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybių teigimu, ši teismo praktika, be to, būtų taikoma tik tuo atveju, jei reikėtų rinktis iš Sutarties nuostatų, kuriomis Bendrijai

suteikiama kompetencija skirtingais tikslais, o ne tada, kai, be teisinių pagrindų kolizijos, yra Bendrijos ir valstybių narių kompetencijos kolizija.

93 Penkta, Čekijos, Jungtinės Karalystės, Nyderlandų, Rumunijos ir Suomijos vyriausybės ir Taryba tvirtina, kad su transporto sektoriumi susijusių nagrinėjamų susitarimų nuostatos bet kuriuo atveju nėra šalutinės. Taryba teigia, jog visų pirma nėra kriterijų, leidžiančių identifikuoti labiau šalutinius paslaugų sektorius nei kiti. Toliau Rumunijos vyriausybė pabrėžia, kad nagrinėjama susitarimais atlikti įvairūs įsipareigojimų sąrašų pakeitimai vienodai būtini šių susitarimų tikslui pasiekti, t. y. užtikrinti šių sąrašų konsolidaciją po Europos Sąjungos plėtros. Galiausiai, Nyderlandų, Rumunijos ir Suomijos vyriausybių teigimu, šiuose susitarimuose numatyti konkretūs transporto srities įsipareigojimai juolab nėra šalutinės priemonės, būtinos užtikrinti šiuose susitarimuose numatytos pagrindinės priemonės veiksmingumą.

94 Danijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybių teigimu, transporto sektorius, su kuriuo susiję nemažai konkrečių įsipareigojimų pakeitimų, veikiau laikytinas dominuojančiu. Danijos vyriausybė papildomai nurodo, kad ypač svarbūs 3 ir 4 būdais teikiamoms paslaugoms įtakos turintys pakeitimai, ypač esminiai žmonių tarptautinio gabenimo jūra srityje, kuriai būdinga būtinybė vietoje vykdyti tam tikrą veiklą, susijusią su šios srities paslaugų teikimu.

95 Šešta, dėl Komisijos apibūdintos teisėkūros praktikos tiek Airija, tiek Čekijos, Danijos, Italijos, Jungtinės Karalystės, Lietuvos, Nyderlandų, Rumunijos ir Suomijos vyriausybės, tiek Taryba mano, kad ji šiuo atveju visiškai nesvarbi.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl nagrinėjamų susitarimų objekto

- ⁹⁶ Neginčijama, kad vadovaujantis GATS XXI straipsnio 2 dalies a punktu nagrinėjamų susitarimų II priede nurodytos kompensacijos yra „susitarimo“, suderėto su tomis PPO narėmis, kurios pareiškė, jog jas paveikia dokumente S/SECRET/8 nurodyti įsipareigojimų atšaukimai ir pakeitimai, objektas.
- ⁹⁷ Dėl dokumentuose S/SECRET/8 ir S/SECRET/9 nurodytų ir nagrinėjamų susitarimų atitinkamai I priedo A ir B punktuose pakartotų įsipareigojimų atšaukimų ir pakeitimų Komisija, teismo posėdyje atsakydama į Teisingumo Teismo klausimą, teigė, kad jie nėra susitarimo tarp šalių objektas ir todėl procese pagal EB 300 straipsnio 6 dalį Teisingumo Teismas į juos neturėtų atsižvelgti. Viena vertus, PPO narės turi teisę atšaukti arba pakeisti įsipareigojimus, net jei kitos šalys narės tam prieštarauja. Kita vertus, nebuvo jokių susitarimų dėl kompensacijų už dokumente S/SECRET/9 nurodytus įsipareigojimus.
- ⁹⁸ Šiam teiginiui, kuriam paprieštaravo Airija, Danijos, Graikijos, Lenkijos, Suomijos ir Švedijos vyriausybės ir Taryba, negalima pritarti.
- ⁹⁹ Kaip nurodė šios šalys, iš pradžių reikia priminti, jog bendrame laiške aiškiai nurodyta, kad I priedas kartu su šiuo laišku ir II priedu sudaro susitarimą tarp šalių ir kad dokumentuose S/SECRET/8 ir S/SECRET/9 siūlomi pakeitimai bei atšaukimai įsigalios tik įsigaliojus nagrinėjamų susitarimų II priede nurodytiems kompensaciniams įsipareigojimams.

- 100 Toliau, konkrečiau kalbant apie įsipareigojimų pakeitimus ir atšaukimus, nurodytus dokumente S/SECRET/8 ir pakartotų nagrinėjamų susitarimų I priedo A punkte, reikia priminti, kad iš GATS XXI straipsnio 2 dalies a punkto matyti, jog siekdami susitarti dėl kompensacijų įvairios atitinkamos narės turi stengtis išlaikyti abiem pusėms naudingų įsipareigojimų bendrąją lygį, kad jis būtų ne mažiau palankus prekybai, negu buvo numatyta konkrečių įsipareigojimų sąrašė iki tokių derybų. Taigi suderėtos „kompensacijos“ yra tiesiogiai susijusios su numatomais atšaukimais bei pakeitimais ir kaip atlygis turi padėti atkurti galimai paveiktą pusiausvyrą.
- 101 Darytina išvada, kad nors PPO narys iš pradžių vienašališkai nustato planuojamus įsipareigojimų pakeitimus ir atšaukimus, susiderėjus dėl kompensacijų, šios tampa neatsiejamomis nuo pakeitimų bei atšaukimų. Tai patvirtina visų pirma Įgyvendinimo tvarkos 6 dalis, kurioje nurodyta, jog visi po tokio susitarimo padaryti sąrašų pakeitimai negali viršyti iš pradžių notifikuoto pakeitimo ar atšaukimo ir apima visas derybose sutartas kompensacijas.
- 102 Galiausiai ir konkrečiau kalbant apie dokumente S/SECRET/9 nurodytus ir nagrinėjamų susitarimų I priedo B punkte pakartotus įsipareigojimų pakeitimus ir atšaukimus, iš bendro laiško aiškiai matyti, kad dėl jų nei sudarytas susitarimas dėl kompensacijų, nei kreiptasi į arbitražą. Tokiu atveju iš GATS XXI straipsnio 3 dalies b punkto ir Įgyvendinimo tvarkos 8 dalies matyti, kad užbaigus patvirtinimo procedūrą šiuos pakeitimus ir atšaukimus pasiūlęs subjektas juos iš principo yra laisvas įgyvendinti.
- 103 Tačiau nagrinėjamu atveju atrodo, kad dokumentais S/SECRET/8 ir S/SECRET/9 siekiama to paties tikslo, t. y. pakeisti naujųjų Europos Sąjungos valstybių narių įsipareigojimų sąrašus ir sujungti juos su galiojančiu Bendrijos ir jos valstybių narių įsipareigojimų sąrašu po to, kai pirmosios įstojo į Europos Sąjungą, ir kad šiuo atžvilgiu, kaip matyti ir iš šios nuomonės 99 punkte pateiktų paaiškinimų, jie sudaro nedalomą visumą.

- 104 Be to, neginčijama, kad tiek I priede pakartoti įsipareigojimų pakeitimai ir atšaukimai, tiek II priede nurodytos kompensacijos kompensacijos skirti būti privalomi tiek nagrinėjamų susitarimų šalims, tiek visoms PPO narėms.
- 105 Iš viso to, kas išdėstyta, išplaukia, kad šie pakeitimai, atšaukimai ir kompensacijos sudaro nagrinėjamų susitarimų turinį ir į juos reikia atsižvelgti atsakant į prašymą pateikti nuomonę.

Dėl Teisingumo Teismui pateiktų klausimų objekto ir jų nagrinėjimo tvarkos

- 106 Komisijos pateiktas prašymas pateikti nuomonę susijęs visų pirma su klausimu, ar Bendrija turi teisę viena pati sudaryti nagrinėjamus susitarimus, ir, antra, su tinkamo teisinio pagrindo, skirto pagrįsti aktą, kuriuo Bendrija sudarys šiuos susitarimus, pasirinkimu. Šiuo klausimu, kalbant konkrečiau, šios nuomonės paskirtis – nustatyti, ar Bendrijos sutikimą būti susaistytai reikia grįsti vien EB 133 straipsnio 1–5 dalimis, skaitomomis kartu su EB 300 straipsnio 2 dalimi, kaip tvirtina Komisija, ar jame šiuo tikslu dar reikia nurodyti EB 133 straipsnio 6 dalį, EB 71 straipsnį ir 80 straipsnio 2 dalį, skaitomas kartu su EB 300 straipsnio 3 dalimi, kaip siūlo Taryba.
- 107 Reikia priminti, kad EB 300 straipsnio 6 dalyje numatyta procedūra skirta tam, kad prieš sudarant susitarimą būtų galima išspręsti klausimą, ar jis suderinamas su Sutartimi. Taigi šios nuostatos tikslas yra užkirsti kelią komplikacijoms, kurios gali atsirasti dėl teisminių ginčų, susijusių su Bendriją įpareigojančių tarptautinių susitarimų atitiktimi Sutarčiais (žr., be kita ko, 1975 m. lapkričio 11 d. Nuomonės 1/75, Rink. p. 1355–1360).

- 108 Todėl pagal EB 300 straipsnio 6 dalyje numatytą procedūrą turi būti priimti nagrinėti visi klausimai, kurie gali būti pateikti teismui, jeigu šiais klausimais keliamos abejonės dėl susitarimo turinio ar formos galiojimo Sutarties atžvilgiu (minėtos Nuomonės 1/75 p. 1361 ir minėtos Nuomonės 2/92 14 punktas). Šiuo atžvilgiu teismo sprendimas dėl susitarimo atitikties Sutarčiai gali priklausyti ne tik nuo materialinės teisės normų, bet ir nuo Bendrijos kompetenciją, procedūrą ar jos institucijų sistemą reglamentuojančių normų (1979 m. spalio 4 d. Nuomonės 1/78, Rink. p. 2871, 30 punktas).
- 109 Pagal nusistovėjusį Teisingumo Teismo aiškinimą jo nuomonės gali būti prašoma, be kita ko, dėl klausimų, susijusių su kompetencijos sudaryti konkretų susitarimą su trečiosiomis šalimis paskirstymu tarp Bendrijos ir valstybių narių. Šį aiškinimą patvirtina Procedūros reglamento 107 straipsnio 2 dalis (žr. neseniai priimtos 2006 m. vasario 7 d. Nuomonės 1/03, Rink. p. I-1145, 112 punktą).
- 110 Be to, reikia priminti, kad tinkamo teisinio pagrindo pasirinkimas yra konstitucinės reikšmės. Kadangi Bendrija turi tik jai suteiktą kompetenciją, ji privalo savo ketinamą sudaryti susitarimą susieti su ta Sutarties nuostata, kuri jai suteikia teisę patvirtinti tokį aktą. Taigi rėmimasis klaidingu teisiniu pagrindu gali lemti paties akto dėl susitarimo sudarymo negaliojimą ir Bendrijos sutikimo būti saistomai jos pasirašyto susitarimo panaikinimą. Taip yra, be kita ko, tuo atveju, kai Sutartis nesuteikia Bendrijai pakankamos kompetencijos ratifikuoti visą susitarimą ir dėl to reikia įvertinti kompetencijos sudaryti numatytą susitarimą su trečiosiomis šalimis pasidalijimą tarp Bendrijos ir valstybių narių arba kai tinkamas šio akto dėl sudarymo teisinis pagrindas numato kitokią teisėkūros procedūrą nei ta, kurios Bendrijos institucijos faktiškai laikėsi (2001 m. gruodžio 6 d. Nuomonės 2/00, Rink. p. I-9713, 5 punktas).
- 111 Kalbant apie eilės tvarką, kuria turi būti nagrinėjami Teisingumo Teismui pateikti du klausimai, reikia pripažinti, kad, kaip nurodė dauguma pastabas pateikusių į bylą įstousių šalių ir kaip, beje, pripažįsta pati Komisija, išimtinis arba neišimtinis Bendrijos

kompetencijos sudaryti nagrinėjamus susitarimus pobūdis ir teisinis pagrindas, kuriuo reikia remtis šiuo tikslu, yra du glaudžiai vienas su kitu susiję klausimai.

- 112 Atsakymas į klausimą, ar Bendrija turi kompetenciją viena pati sudaryti susitarimą, ar tokia kompetencija dalijasi su valstybėmis narėmis, priklauso visų pirma nuo Bendrijos nuostatų, kuriomis Bendrijos institucijos gali būti įgaliojamos dalyvauti tokiaame susitarime, apimties (šiuo atžvilgiu žr. minėtos Nuomonės 2/92 12 punktą).
- 113 Taip pat klausimą dėl teisinių pagrindų, kuriais grindžiama Bendrijos kompetencija sudaryti nagrinėjamus susitarimus, identifikavimo reikia išnagrinėti kartu su klausimu, ar ši Bendrijos kompetencija yra išimtinė, ar, atvirkščiai, valstybės narės išsaugo dalį kompetencijos šiems susitarimams sudaryti.

Dėl Bendrijos kompetencijos sudaryti nagrinėjamus susitarimus ir su šiuo sudarymu susijusių teisinių pagrindų

- 114 Iš pradžių reikia priminti, kad šiuo atveju nagrinėjamais susitarimais iš dalies pakeičiamas GATS, tiksliau tariant, jo priedas su PPO narių konkrečių įsipareigojimų sąrašais. GATS yra mišrusis susitarimas, sudarytas ir Bendrijos, ir jos valstybių narių. Vieninteliame Bendrijos ir jos valstybių narių sąraše įsipareigojimų, kuriuos nagrinėjamais susitarimais siekiama iš dalies pakeisti, išvardyti, kaip ir kitų PPO narių sąrašuose, visi konkretūs įsipareigojimai, padedantys įtvirtinti daugiašalę pusiausvyrą tarp įvairių PPO narių įsipareigojimų.
- 115 Tokiomis aplinkybėmis reikia iš karto pabrėžti, kad Bendrijos ir jos valstybių narių įsipareigojimų sąrašas negali būti pakeistas vienašališkais valstybių narių veiksmais,

nesvarbu, ar jos veiktų individualiai, ar bendrai. Bendrijos dalyvavimas tokiu atveju yra neišvengiamas.

- 116 Kita vertus, tos pačios aplinkybės nebūtinai reiškia, kad tas pat pasakytina apie valstybių narių dalyvavimą nagrinėjamuose susitarimuose. Tai, ar būtina šioms valstybėms dalyvauti, šiuo atveju priklauso visų pirma nuo to, ar dėl Nicos sutartimi padarytų EB 133 straipsnio pakeitimų Bendrijos išorės kompetencija nepakito taip, kad pateisintų Bendrijos vienos pačios šių susitarimų sudarymą, t. y. klausimas, kuris bus nagrinėjamas šioje nuomonėje.

Dėl rėmimosi su bendra prekybos politika susijusiomis EB 133 straipsnio 1 ir 5 dalimis

- 117 Bendrijos kompetencija dalyvauti sudarant nagrinėjamus susitarimus pagal EB 133 straipsnio 1 ir 5 dalis nekelia abejonių.
- 118 Viena vertus, neginčijama kad šie susitarimai apima nuostatas, susijusias visų pirma su 1 būdu teikiamomis paslaugomis. Minėtos Nuomonės 1/94 44 punkte Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad toks būdas, kuris apima į užsienį teikiamas paslaugas, patenka į EB 133 straipsnio 1 dalyje numatytą bendrą prekybos politiką. Pastaroji nuostata, kuri pagal nusistovėjusią teismo praktiką suteikia Bendrijai išimtinę kompetenciją, nebuvo pakeista.
- 119 Kita vertus, iš EB 133 straipsnio 5 dalies pirmosios pastraipos, t. y. Nicos sutartimi įvestos nuostatos, išplaukia, jog šiuo metu Bendrija taip pat turi kompetenciją pagal šią bendros prekybos politiką sudaryti tarptautinius susitarimus dėl prekybos 2 ir 4 būdu

teikiamomis paslaugomis. Tokie paslaugų teikimo būdai, kurie GATS vadinami atitinkamai „vartojimu užsienyje“, „komerciniu įsisteigimu“ ir „fizinį asmenų įsisteigimu“ ir kurie anksčiau nepriklausė bendrai prekybos politikai (žr. minėtos Nuomonės 1/94 47 punktą), jai dabar priklauso EB 133 straipsnio 5 ir 6 dalyse apibrėžtomis sąlygomis.

¹²⁰ Priešingai nei tvirtina Ispanijos Karalystė, niekas neleidžia manyti, kad taip EB 133 straipsnio 5 dalies pirmojoje pastraipoje įtvirtinta Bendrijos išorės kompetencija apima tik prekybą paslaugomis, teikiamomis 2 būdu GATS prasme.

¹²¹ Pirma, galima pažymėti, jog dėl GATS bendro pobūdžio ir sudarymo pasauliniu mastu jis, kalbant apie, be kita ko, sąvoką „prekyba paslaugomis“, t. y. tiek jame, tiek EB 133 straipsnio 5 dalies pirmojoje pastraipoje vartojama terminija, yra ypač svarbus su prekyba paslaugomis susijusiai tarptautinio veikimo sričiai.

¹²² Antra, EB 133 straipsnio 5 dalies pirmojoje pastraipoje pateiktas patikslinimas, nurodantis, kad susitarimų dėl prekybos paslaugomis sudarymas nuo šiol priklauso bendros prekybos politikos taikymo sričiai, „jei [EB 133 straipsnio 1-4] dalys tiems susitarimams nėra taikomos“, turi būti skaitomas atsižvelgiant į kontekstą, išplaukiantį iš minėtos Nuomonės 1/94, kurioje Teisingumo Teismas nusprendė, kaip jau minėta 118 ir 119 punktuose, jog prekyba paslaugomis, teikiamomis 1 būdu GATS prasme, patenka į EB 133 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, išskyrus 2–4 būdais teikiamų paslaugų prekybą šio susitarimo prasme.

¹²³ Nagrinėjamu atveju ir, kaip matyti iš 34–39 punktų, taip pat neginčijama, kad nagrinėjami susitarimai ir ypač juose numatyti horizontalių ir sektorinių įsipareigojimų

pakeitimai, atšaukimai ir kompensacijos didele dalimi susiję su prekyba 2–4 būdais teikiamomis paslaugomis.

- ¹²⁴ Siekiant atsakyti į antrąjį klausimą, galima daryti išvadą, kad Bendrija turi kompetenciją sudaryti nagrinėjamus susitarimus iš dalies pagal EB 133 straipsnio 1 dalį ir iš dalies pagal EB 133 straipsnio 5 dalį, o Bendrijos aktas dėl šių susitarimų sudarymo turi būti grindžiamas pirmiausia šiomis dviem nuostatomis.

Dėl rėmimosi EB 133 straipsnio 6 dalies antrąja pastraipa ir valstybių narių dalyvavimo sudarant nagrinėjamus susitarimus

- ¹²⁵ Skirtingai nei Komisija ir Parlamentas, manantys, jog nagrinėjamų susitarimų sudarymas priklauso Bendrijos išimtinai kompetencijai, pastabas pateikusių valstybės narės ir Taryba mano, jog juos sudaryti turi Bendrija ir jos valstybės narės kartu. Argumentas, kuriuo siekiama pateisinti šį veikimą kartu, pirmiausia grindžiamas, kaip matyti iš šios nuomonės 62 punkto, EB 133 straipsnio 6 dalies antrąja pastraipa.

- ¹²⁶ Svarbu pateikti dvi išankstines pastabas.

- ¹²⁷ Pirma, reikia priminti, kad Komisijos nurodytas susirūpinimas dėl būtinybės užtikrinti vieningą ir spartų išorės veiksmą bei dėl sunkumų, kurie gali atsirasti tuo atveju, jei Bendrija ir valstybės narės kartu dalyvautų sudarydamos nagrinėjamus susitarimus, negali pakeisti atsakymo į klausimą dėl kompetencijos esmės. Atsakydamas į panašius argumentus, Komisijos iškeltus prašyme pateikti Nuomonę 1/94 dėl prie PPO steigimo

sutarties pridedamų susitarimų sudarymo, Teisingumo Teismas jau yra nesprenęs, kad kompetencijos paskirstymo problema negali būti sprendžiama atsižvelgiant į sunkumus, kurių galėtų atsirasti administruojant atitinkamas sutartis (minėtos Nuomonės 1/94 107 punktą; šiuo atžvilgiu taip pat žr. minėtos Nuomonės 2/00 41 punktą). Akivaizdu, kad tas pats pasakytina ir apie galimus susitarimų sudarymo sunkumus.

- 128 Antra, Komisijos akcentuojama aplinkybė, kad nagrinėjamų susitarimų I priedo nuostatomis įsipareigojimai yra atšaukiami arba pakeičiami ir todėl reiškia mažesnę valstybių narių paslaugų rinkų atvėrimą paslaugų teikėjams iš trečiųjų valstybių, vadinasi, sumažina šių valstybių narių išorės įsipareigojimus, juo labiau negali turėti poveikio apibrėžiant taisykles, nustatančias kompetenciją atlikti tokius atšaukimus arba pakeitimus.
- 129 Išorės kompetencija, leidžianti priimti įsipareigojimus dėl sąlygų, kuriomis trečiųjų valstybių paslaugų teikėjai gali patekti į paslaugų teikimo rinką Bendrijoje, neišvengiamai apima kompetenciją atšaukti tokius įsipareigojimus arba juos sumažinti.
- 130 Nurodžius šias išankstines pastabas reikia išnagrinėti EB 133 straipsnio 6 dalies antrosios pastraipos apimtį siekiant nustatyti, ar ši nuostata gali reikalauti, kaip tvirtina visos šiuo klausimu pastabas pateikusios valstybės narės, kad nagrinėjamus susitarimus sudarytų Bendrija ir jos valstybės narės kartu.
- 131 Aiškinant šią nuostatą reikia turėti omenyje, kad, kaip minėta šios nuomonės 110 punkte, iš EB 5 straipsnio matyti, jog Bendrijos kompetencija yra jai suteiktoji kompetencija.

- 132 Reikia taip pat pažymėti, kad EB 133 straipsnio 5 dalies pirmojoje pastraipoje, kurioje įtvirtinta Bendrijos išorės kompetencija tarptautinės prekybos 2–4 būdais teikiamomis paslaugomis srityje, aiškiai nurodyta, jog ši kompetencija taikoma „nepažeidžiant“ minėto straipsnio 6 dalies.
- 133 EB 133 straipsnio 6 dalies antrojoje pastraipoje pabrėžiama, kad, „nukrypstant“ nuo EB 133 straipsnio 5 dalies pirmosios pastraipos, susitarimai, susiję su prekyba kultūros ir audiovizualinėmis paslaugomis, švietimo paslaugomis, socialinėmis ir žmogaus sveikatos paslaugomis, priklauso pasidalijamajai Bendrijos ir jos valstybių narių kompetencijai ir yra sudaromi valstybių narių ir Bendrijos kartu.
- 134 Taigi iš pačios šių nuostatų formuluotės išplaukia, kad, kitaip nei susitarimai dėl prekybos paslaugomis, kurios nesusijusios su EB 133 straipsnio 6 dalies antrojoje pastraipoje nurodytomis paslaugomis, susitarimų, susijusių su joje nurodytomis paslaugomis, Bendrija negali sudaryti veikdama pati viena, ir būtina, kad juos sudarant kartu dalyvautų Bendrija ir valstybės narės.
- 135 Ši EB 133 straipsnio 6 dalies antroji pastraipa atspindi siekį užkirsti kelią reglamentuoti prekybą tokiomis paslaugomis tarptautiniais susitarimais, kuriuos sudarytų viena Bendrija, pasinaudojusi prekybos srityje turima išorės kompetencija. Visiškai neužkertant galimybės Bendrijai turėti tokią kompetenciją, EB 133 straipsnio 6 dalies antrąja pastraipa savo ruožtu reikalaujama, kad šią kompetenciją, kuria Bendrija nagrinėjamu atveju dalijasi su valstybėmis narėmis, šios valstybės ir Bendrija įgyvendintų kartu.
- 136 Reikia pastebėti, kad taip numatant bendrą Bendrijos ir jos valstybių narių veikimą pagal jų turimą pasidalijamąją kompetenciją, EB 133 straipsnio 6 dalies antrąja pastraipa sudaromos sąlygos tuo pačiu metu siekti ir Bendrijos intereso vykdyti pasaulinę, darnią bei veiksmingą išorės prekybos politiką, ir atsižvelgti į konkrečius valstybių narių interesus, kuriuos jos galėtų norėti ginti šioje nuostatoje nurodytose

jautriose srityse. Reikalavimas vieningai atstovauti Bendrijai tarptautiniu lygmeniu taip pat neatsiejamas nuo glaudaus valstybių narių ir Bendrijos institucijų bendradarbiavimo derantis ir sudarant tokius susitarimus (šiuo atžvilgiu žr. minėtos Nuomonės 2/00 18 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

137 Atsižvelgiant į išdėstytus motyvus, negalima pritarti Komisijos ir Parlamento teiginiams, pateiktiems siekiant susiaurinti EB 133 straipsnio 6 dalies antrosios pastraipos taikymo sritį.

138 Dėl šių institucijų teiginio, kad ši nuostata apima tik išimtinai arba daugiausia su prekyba joje nurodytų sričių paslaugomis susijusius susitarimus, reikia pažymėti štai ką.

139 Tokio aiškinimo ne tik niekaip nepagrindžia EB 133 straipsnio 6 dalies antrosios pastraipos tekstas, bet jis netgi nėra suderinamas su šia nuostata siekiamu tikslu, kuris, kaip minėta šios nuomonės 135 punkte, yra išsaugoti veiksmingą valstybių narių išorės kompetenciją šioje nuostatoje nurodytose jautriose srityse.

140 Toks aiškinimas iš EB 133 straipsnio 6 dalies antrosios pastraipos taikymo srities visų pirma pašalintų vadinamuosius horizontalius susitarimus prekybos visų rūšių paslaugomis srityje. Be to, dėl tokio aiškinimo visiškai tapatų dalyką reglamentuojančios tarptautinio susitarimo nuostatos, skirtos EB 133 straipsnio 6 dalies antrosios pastraipoje nurodytoms jautrių paslaugų sritims, būtų priskiriamos šioje nuostatoje nurodytai pasidalijamajai Bendrijos ir jos valstybių narių kompetencijai arba ne, atsižvelgiant į vienintelę aplinkybę – ar susitariančiosios šalys nusprendė reglamentuoti

prekybą tik šiomis jautriomis paslaugomis, ar ne tik jomis, bet ir kokios nors kitos rūšies kitomis paslaugomis arba apskritai visomis paslaugomis.

¹⁴¹ Dėl tų pačių priežasčių iš kitos taip pat Komisijos nurodytos aplinkybės, kad EB 133 straipsnio 5 dalies trečiąja pastraipa reikalaujama, jog Bendrijos aktą dėl horizontalaus susitarimo sudarymo Taryba priimtų vieningai, jei toks susitarimas susijęs ir su šio straipsnio 6 dalies antrąja pastraipa, juo labiau negalima daryti išvados, jog Bendrijos kompetencija sudaryti tokį susitarimą turėtų būti išimtinė, priešingai nei konkrečiai su šioje antrojoje pastraipoje nurodytomis jautriomis sritimis susijusių sektorinių susitarimų atveju.

¹⁴² Be to, EB 133 straipsnio 5 dalies trečiojoje pastraipoje įtvirtintos normos tikslas – nurodyti, kaip turi būti įgyvendinama Bendrijos kompetencija, o ne sukonkretinti šios kompetencijos pobūdį. Be to, Tarybos vieningumo priimant Bendrijos aktą dėl susitarimo sudarymo reikalavimas nėra nesuderinamas su aplinkybe, kad šis sudarymas patenka ir į kompetencijos, kuria dalijamasi su valstybėmis narėmis, sritį.

¹⁴³ Dėl kito Komisijos ginamo teiginio, kad iš EB 133 straipsnio 6 dalies išplaukia, jog šios nuostatos antroji pastraipa gali būti taikoma tik tais atvejais, kai susitarimo nuostatomis atliekamas suderinimas šioje antrojoje pastraipoje nurodytuose jautrių paslaugų sektoriuose, reikia pažymėti štai ką.

¹⁴⁴ Kaip pabrėžia dauguma pastabas pateikusių valstybių narių ir Taryba, ši prielaida, kuria grindžiamas minėtas teiginys, t. y. kad vienintelis EB 133 straipsnio 6 dalies pirmosios pastraipos tikslas – panaikinti Bendrijos išorės kompetenciją tais atvejais, kai ketinamame sudaryti susitarime esančiomis nuostatomis suderinamos tos srities nacionalinės nuostatos, kurioje Sutartis neleidžia to daryti, negali būti daroma

remiantis šia nuostata. Suderinimo atvejis šioje nuostatoje paminėtas tik kaip pavyzdys, tai patvirtina joje pavartotas prievaismis „ypač“.

145 Vien ši išvada leidžia atmesti Komisijos siūlomą šia prielaida grindžiamą aiškinimą, kuriuo EB 133 straipsnio 6 dalies antrosios pastraipos taikymo sritis susiaurinama tik iki tų atvejų, kai ketinamo sudaryti susitarimo nuostatomis atliekamas suderinimas vienoje iš šioje antrojoje pastraipoje nurodytų paslaugų sektorių.

146 Tokiomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant, be kita ko, į šios nuomonės 131–136 punktuose nurodytus samprotavimus, ypač į patį EB 133 straipsnio 6 dalies antrosios pastraipos tekstą bei ja siekiamą tikslą, EB 133 straipsnio 6 dalies pirmosios pastraipos turinys neleidžia minėtos antrosios pastraipos aiškinti Komisijos nurodytu būdu.

147 Šiuo atveju iš nagrinėjamų susitarimų matyti, kad, kaip minėta šios nuomonės 36 punkte, jais, be kita ko, išplečiamas galiojančiame Bendrijos ir jos valstybių narių įsipareigojimų sąrašė nurodyto su švietimo paslaugomis susijusio sektoriaus apribojimo, kuriuo siekiama, kad į šį sąrašą būtų įtrauktos tik tos švietimo paslaugos, kurios finansuojamos privačiai, taikymas kai kurioms iš naujųjų valstybių narių.

148 Kaip matyti iš šios nuomonės 34 punkto, šiais susitarimais taip pat išplečiamas su patekimu į rinką ir nacionaliniu režimu susijusių horizontalių apribojimų taikymas visoms ar daliai naujųjų valstybių narių. Tokie horizontalūs apribojimai paprastai taikomi visuose paslaugų sektoriuose, kurie įtraukti į Bendrijos ir jos valstybių narių įsipareigojimų sąrašus, tarp kurių yra, be kita ko, EB 133 straipsnio 6 dalies antrojoje pastraipoje numatytos paslaugos, kaip antai privačiai finansuojamos švietimo arba kai kurios sveikatos arba socialinės paslaugos.

149 Taigi, pavyzdžiui, su paslaugomis, valstybėse narėse nacionaliniu ar vietos lygmeniu laikomomis viešosiomis, kurių teikimas gali būti rezervuotas viešosioms monopolijoms arba išimtinės teikimo teisės suteiktos privatiems teikėjams, susijusio patekimo į rinką 3 būdu horizontalaus apribojimo taikymo išplėtimas naujųjų valstybių narių atžvilgiu gali būti taikomas, be kita ko, sveikatos paslaugoms, kaip tai akivaizdžiai matyti iš ši apribojimą, esantį galiojančiame Bendrijos ir jos valstybių narių įsipareigojimų sąrašė, paaiškinančio rašto.

150 Tokiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad iš EB 133 straipsnio 6 dalies antrosios pastraipos matyti, jog šiuo atveju Bendrija ir valstybės narės turi pasidalijamąją kompetenciją kartu sudaryti nagrinėjamus susitarimus. Šios išvados pakanka atsakyti į Teisingumo Teismo nagrinėjamo prašymo pateikti nuomonę pirmąjį klausimą.

151 Siekiant atsakyti į šio prašymo pateikti nuomonę antrąjį klausimą, telieka patikslinti, jog kadangi nustatyta, kad EB 133 straipsnio 6 dalies antroji pastraipa reglamentuoja nagrinėjamų susitarimų sudarymą, šia nuostata, kuri pabrėžia pasidalijamąją Bendrijos kompetenciją sudaryti tokį susitarimą ir taip papildė EB 133 straipsnio 5 dalies pirmąją pastraipą, kaip ir pastaroji nuostata, turi būti remiamasi prie Bendrijos akto dėl šių susitarimų sudarymo teisinių pagrindų.

Dėl rėmimosi su bendra transporto politika susijusiu EB 71 straipsniu ir EB 80 straipsnio 2 dalimi

152 Komisija ir Parlamentas mano, kad EB 133 straipsnio 1 ir 5 dalys yra vienintelis teisinis pagrindas, kuriuo reikia remtis priimant Bendrijos aktą dėl nagrinėjamų susitarimų sudarymo.

- 153 Visos į bylą įstojusios ir šiuo klausimu savo nuomonę pateikusios valstybės narės bei Taryba mano priešingai, jog kadangi šie susitarimai apima, be kita ko, transporto, ir ypač jūrų bei oro transporto paslaugas, Bendrijos aktas dėl jų sudarymo, be EB 133 straipsnio 1, 5 ir 6 dalių, turi būti grindžiamas ir EB 71 straipsniu bei EB 80 straipsnio 2 dalimi.
- 154 Siekiant pateikti nuomonę dėl šių skirtingų požiūrių, reikia atsižvelgti, kaip dėl to sutaria visos pastabas pateikusios vyriausybės ir institucijos, į EB 133 straipsnio 6 dalies trečiąją pastraipą, kurioje konkrečiai nurodyta, jog derybas ir tarptautinius susitarimus transporto srityje ir toliau reglamentuoja EB V antraštinės dalies ir EB 300 straipsnio nuostatos.
- 155 Komisijos ir Parlamento teigimu, EB 133 straipsnio 6 dalies trečioji pastraipa turi būti aiškinama taip, kad ji taikoma tik tų susitarimų atveju, kuriuose išimtinai arba bent jau daugiausia reglamentuojami transporto klausimai. Šios institucijos teigia, kad taip nėra nagrinėjamų susitarimų atveju, kuriuose reglamentuojama prekyba paslaugomis apskritai, o transporto paslaugos juose yra tik papildomas arba šalutinis aspektas.
- 156 Siekiant išsiaiškinti EB 133 straipsnio 6 dalies trečiosios pastraipos apimtį, visų pirma reikia priminti, kad EB 133 straipsnio 5 dalies pirmojoje pastraipoje, kuria, kaip minėta, Bendrijai suteikiama išorės kompetencija bendros prekybos politikos 2–4 būdais teikiamų paslaugų srityje, aiškiai nurodyta, jog ši kompetencija taikoma „nepažeidžiant 6 dalies“.
- 157 Antra, reikia pastebėti, jog tai yra išskirtinis atvejis, kai Bendrijai išorės kompetenciją ypač siauroje srityje suteikiančia Sutarties nuostata sprendžiama potenciali Bendrijos teisės pagrindų kolizija – kaip tai daroma EB 133 straipsnio 6 dalies trečiaja pastraipa, –

konkrečiai nurodant, kad sudarant kai kurių rūšių tarptautinius susitarimus, kurie *a priori* gali būti grindžiami vienu ar kitu pagrindu, pirmenybė teiktina kitai Sutarties nuostatai.

158 Trečia, nekyla abejonių, jog „tarptautinių susitarimų transporto srityje“ formuluotė apima, be kita ko, su transporto paslaugomis susijusią prekybos sritį. Nebūtų prasminga bendros prekybos politikai skirtoje nuostatoje papildomai patikslinti, kad transporto srities susitarimai, nesusiję su prekyba transporto paslaugomis, priklauso transporto politikai, o ne šiai prekybos politikai.

159 Ketvirta, patikslinimas, pagal kurį derybos ir susitarimai transporto srityje „toliau“ reglamentuojami transporto politikai skirtomis Sutarties nuostatomis, išreiškia norą išlaikyti šioje srityje tam tikrą *status quo ante*.

160 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad minėtoje Nuomonėje 1/94, priimtoje būtent dėl nagrinėjamais susitarimais keičiamo GATS sudarymo, Teisingumo Teismas nusprendė, jog tarptautiniai susitarimai transporto srityje nepatenka į EB sutarties 113 straipsnio (po pakeitimo tapusio EB 133 straipsniu) taikymo sritį, ir patikslino, jog tai nepriklauso nuo to, ar šie susitarimai susiję su saugumo standartais, kaip antai nagrinėti byloje, kurioje 1971 m. kovo 31 d. priimtas sprendimas *Komisija prieš Tarybą*, dar vadinamas *AETR* (22/70, Rink. p. 263), ar kad pagal pobūdį jie yra, kaip ir GATS atveju, prekybos susitarimai (žr. minėtos Nuomonės 1/94 48–53 punktus; šiuo atžvilgiu taip pat žr. minėtos Nuomonės 2/92 27 punktą).

161 Teisingumo Teismas padarė šią išvadą minėtos Nuomonės 1/94 48 punkte pabrėžęs, kad transportui Sutartyje skirta speciali antraštinė dalis, atskirta nuo tos antraštinės dalies, kuri skirta bendrai prekybos politikai, ir šiuo atžvilgiu priminė, kad iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, jog Bendrija turi implicitinę išorės kompetenciją pagal bendrą transporto politiką.

162 Iš išdėstytų aplinkybių išplaukia, kad prieš įsigaliojant Nicos sutarčiai prekyba transporto srities paslaugomis buvo visiškai pašalinta iš bendros prekybos politikos. Net teikiamų 1 būdu tokių paslaugų prekyba, skirtingai nuo kitų rūšių paslaugų, buvo reglamentuojama bendrai transporto politikai skirtos Sutarties antraštinės dalies nuostatomis (minėtos Nuomonės 1/94 53 punktas).

163 Penkta, reikia pabrėžti, jog Komisijos siūlymu EB 133 straipsnio 6 dalies trečiąją pastraipą aiškinant kaip apimančią tik išimtinai arba daugiausia su prekyba transporto paslaugomis susijusius susitarimus, ši nuostata iš esmės taptų neveiksminga. Dėl tokio aiškinimo visiškai tapatų dalyką reglamentuojančios tarptautinio susitarimo nuostatos būtų priskiriamos transporto politikai arba prekybos politikai, atsižvelgiant į vienintelę aplinkybę – ar susitariančiosios šalys nusprendė reglamentuoti prekybą tik transporto paslaugomis, ar ne tik jomis, bet ir kokios nors kitos rūšies kitomis paslaugomis arba apskritai visomis paslaugomis.

164 Iš visų išdėstytų argumentų darytina priešinga išvada, kad, kalbant apie tarptautinę prekybą transporto paslaugomis, EB 133 straipsnio 6 dalies trečia pastraipa siekiama išlaikyti principinį vidaus kompetencijos, kuri įgyvendinama vienašališkai priimant Bendrijos normas, ir išorės kompetencijos, kuri vykdoma sudarant tarptautinius susitarimus, paralelizmą, o abiejų rūšių kompetencija, kaip ir anksčiau, lieka įtvirtinta Sutarties antraštinėje dalyje, skirtoje būtent bendrai transporto politikai.

165 Be to, galima pastebėti, kad Bendrijos veikimo transporto politikos srityje specifika pabrėžiama EB 71 straipsnio 1 dalimi, kurioje nurodyta, jog „atsižvelgdama į transporto ypatumus“ Taryba nustato šiai sričiai būdingą bendrą politiką. Konkrečiau kalbant apie prekybą paslaugomis, taip pat galima pažymėti, kad EB 71 straipsnio 1 dalies b punktu, siekiant įgyvendinanti šią politiką, Bendrijai aiškiai suteikiama kompetencija nustatyti „sąlygas, kuriomis vežėjai ne rezidentai gali valstybėje narėje teikti transporto paslaugas“.

166 Dėl teismo praktikos, susijusios su teisinio pagrindo pasirinkimu remiantis pagrindiniu ir papildomu kriterijumi, kurią nurodė ir Komisija, pagrįsdama rėmimąsi tik EB 133 straipsnio 1 ir 5 dalimis siekiant sudaryti nagrinėjamus susitarimus, šiuo atveju pakanka pažymėti, kad negalima teigti, jog nagrinėjamų susitarimų nuostatos dėl prekybos transporto paslaugomis yra priedas, būtinas užtikrinti šių susitarimų nuostatų dėl kitų sričių paslaugų veiksmingumą (šiuo atžvilgiu žr. minėtos Nuomonės 1/94 51 punktą), arba kad nagrinėjamų susitarimų nuostatų apimtis yra ypač ribota (šiuo atžvilgiu žr. minėtos Nuomonės 1/94 67 punktą ir 1996 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *Portugalija prieš Tarybą*, Rink. p. I-6177, 75 punktą).

167 Viena vertus, prekyba transporto paslaugomis, kaip ir prekyba kitų rūšių paslaugomis, kurioms taikomas GATS arba nagrinėjami susitarimai, patenka į paties GATS ir šių susitarimų objektą. Pastarieji, be kita ko, turi tiesioginį ir nedelsiant atsirandantį poveikį prekybai visų atitinkamų rūšių paslaugomis, šiuo atžvilgiu negalint išskirti kurios nors iš jų.

168 Kita vertus, neginčijama, kad nagrinėjami susitarimai šiuo atveju apima nemažai nuostatų, kuriomis pakeičiami tiek horizontalūs, tiek sektoriniai Bendrijos ir jos valstybių narių pagal GATS priimti įsipareigojimai dėl tvarkos, sąlygų ir apribojimų, pagal kuriuos valstybės narės atveria transporto paslaugų ir ypač oro ar jūrų transporto paslaugų rinkas kitų PPO narių paslaugų teikėjams ir jiems taiko nacionalinį režimą.

169 Pavyzdžiui, iš šios nuomonės 34 punkto matyti, kad nagrinėjamų susitarimų I priedo A punktu išplečiamas horizontalaus patekimo į rinką 3 būdu apribojimo, susijusio su paslaugomis, valstybėse narėse nacionaliniu ar vietos lygmeniu laikomomis viešosiomis, kurių teikimas gali būti rezervuotas viešosioms monopolijoms arba išimtinės teikimo teisės suteiktos privatiems teikėjams, taikymas įvairioms naujosioms valstybėms narėms. Kaip aiškiai nurodyta šio horizontalaus apribojimo, įtraukto į

galiojanti Bendrijos ir jos valstybių narių įsipareigojimų sąrašą, rašte, jis gali turėti poveikio transporto bei susijusioms ir pagalbinėms visų rūšių transporto paslaugoms. Be to, tiek nacionalinio režimo taikymo, tiek patekimo į rinką horizontalūs apribojimai, minėti šios nuomonės 34 punkte, iš principo taip pat gali būti taikomi tų sektorių paslaugoms, kurios numatytos minėtame Bendrijos ir jos valstybių narių įsipareigojimų sąrašė, tarp kurių – kai kurios oro transporto paslaugos, kaip antai orlaivių taisymas ir jų priežiūra, transporto paslaugų pardavimas ir rinkodara, bilietų rezervavimas kompiuterinėmis sistemomis ir keleivių vežimo ar krovinių gabenimo sausuma paslaugos.

170 Be to, kaip matyti iš šios nuomonės 36 ir 37 punktų, nagrinėjamų susitarimų I priedo A punkte taip pat yra tam tikrų nuostatų, skirtų sektoriniams įsipareigojimams transporto paslaugų srityje, kuriomis sektorinių apribojimų taikymas išplečiamas kai kurioms naujosios valstybės narėms arba jie įvedami kai kurioms iš jų.

171 Nagrinėjamų susitarimų I priedo B punktu, kaip matyti iš šios nuomonės 38 punkto, atšaukiami įvairūs horizontalūs apribojimai, kuriuos anksčiau buvo prisiėmusi Maltos Respublika ir Kipro Respublika, susiję su nacionaliniu režimu teikiant paslaugas 4 būdu, bei atšaukiamas Maltos Respublikos sektorinis įsipareigojimas, susijęs su keleivių ir krovinių vežimu jūrų transportu.

172 Galiausiai dėl teisėkūros praktikos, kurią nurodo Komisija, pakanka priminti, kad paprasčiausia Tarybos praktika negali nukrypti nuo Sutarties taisyklių ir todėl negali sukurti Bendrijos institucijas saistančio precedento dėl tinkamo teisinio pagrindo pasirinkimo (minėtos Nuomonės 1/94 52 punktą). Pagal nusistovėjusią praktiką Bendrijos akto teisinio pagrindo parinkimas turi būti grindžiamas objektyviais kriterijais, kuriems būtų galima taikyti teisinę kontrolę, o ne teisiniu pagrindu, kuriuo priimti kiti Bendrijos aktai, galbūt turintys panašias savybes (žr., be kita ko, 2008 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Parlamentas prieš Tarybą*, C-155/07, Rink. p. I-8103, 34 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

173 Iš visų išdėstytų motyvų reikia daryti išvadą, jog į prašymo pateikti nuomonę antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad nagrinėjamų susitarimų „transporto“ poskyris, vadovaujantis EB 133 straipsnio 6 dalies trečiąja pastraipa, priklauso transporto, o ne bendros prekybos politikos sričiai.

Todėl Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) pateikia tokią nuomonę:

1. **Susitarimų su paveiktosiomis Pasaulio prekybos organizacijos narėmis Bendrojo susitarimo dėl prekybos paslaugomis (GATS) XXI straipsnio prasme, kaip antai nurodytų šiame prašyme pateikti nuomonę, sudarymas priklauso pasidalijamajai Europos Bendrijos ir valstybių narių kompetencijai.**
2. **Bendrijos aktas dėl šių susitarimų sudarymo turi būti grindžiamas tiek EB 133 straipsnio 1 ir 5 dalimis bei 6 dalies antrąja pastraipa, tiek EB 71 straipsniu ir EB 80 straipsnio 2 dalimi, skaitomais kartu su EB 300 straipsnio 2 dalimi ir 3 dalies pirmąja pastraipa.**

Parašai.